



**LAUREA**

AMMATTIKORKEAKOULU

*Yhdessä enemmän*

# Miniverso - työmenetelmän käyttöönotto Herukka-Vaapukka päivähoitoyksikössä

*”Ajatus siitä, että lapsi omistaa riidan joten hänen kuuluu myös olla osallisena ratkaisun  
etsimisessä”*

Tikkanen, Julia

2017, Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Miniverso - työmenetelmän käyttöönotto Herukka-Vaapukka  
päivähoitoyksikössä

Julia Tikkanen  
Koulutus  
Opinnäytetyö  
Huhtikuu, 2017

Julia Tikkanen

**Miniverso - työmenetelmän käyttöönotto Herukka-Vaapukka päivähoitoyksikössä**

Vuosi	2017	Sivumäärä	49
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyössäni haluttiin ottaa selvää Herukka-Vaapukka-päivähoitoyksikön työntekijöiden mielipiteitä Miniverso-koulutuksesta ja menetelmän jalkauttamisesta päivähoitoyksikön arkeen. Tavoitteena oli selvittää kyselylomakkeiden avulla, kokivatko työntekijät Miniverso-koulutuksen hyödylliseksi, ovatko he kohdanneet haasteita uuden työmenetelmän käytössä ja onko työntekijöillä motivaatiota käyttää menetelmää ja sovittaa koulutuksesta saatu tieto käytäntöön päiväkodissa. Haluttiin myös tietää, toimiiko menetelmä myös monikulttuuristen lasten kanssa ja löytää uusia ideoita monikulttuuristen lasten kanssa toimimiseen ristiriitatilanteissa.

Miniverso on varhaiskasvatuksen arjen työkalu, jolla autetaan lasta löytämään itse ratkaisut ristiriitoihinsa. Miniverso on kehitetty kouluissa käytetyn Verso-ohjelman pohjalta nuoremmille lapsille sopivaksi. Lapsi oppii konfliktitilanteisiin uusia ratkaisumalleja ja hallintakeinoja vertaissovittelun avulla. Keskeinen lähtökohta Miniversolle on restoratiivinen ajattelutapa. Menetelmän käytöllä tuetaan myös lapsia osallisuuteen, sillä lapsia kannustetaan selvittämään riitojaan itse ja löytämään ratkaisuja ristiriitoihin. Miniverson avulla voidaan löytää uusia ratkaisumalleja esimerkiksi jäähypenkin ja syyllisten etsimisen sijaan ja keskittyä toisten kohtaamiseen arvostavasti sekä toisten kunnioittamiseen. Lapsen ääntä kuunnellaan ja hänen vuorovaikutus- sekä empatiataitonsa karttuvat.

Opinnäytetyössä selvisi, että Miniversoa käytetään jonkin verran päivähoitoyksikön arjessa ja Miniverso-koulutukseen oltiin melko tyytyväisiä. Toiset kuitenkin kokivat, että käytännön esimerkkejä ja ohjeistusta olisi kaivattu vielä lisää. Miniverson käytön ongelmakohtina nähtiin monikulttuuriset ja pienet lapset, joiden kanssa sovittelu on haasteellista. Haasteellisena pidettiin myös ajankäyttöä ja Miniverson arkeen sovittamista. Opinnäytetyön mukaan koulutuksen myötä mukaan on saatu kuitenkin hyviä uusia työkaluja arkeen, joita voidaan käyttää lasten riitojen selvittelyn tukena ja lisätä lasten osallisuutta päiväkodin arjessa.

Asiasanat: miniverso, varhaiskasvatus, sovittelu, osallisuus, restoratiivisuus, monikulttuurisuus

Julia Tikkanen

**Miniverso-introducing new working method in Herukka-Vaapukka daycare unit**

Year	2017	Pages	49
------	------	-------	----

The main objective of this Bachelor's thesis was to chart the opinions of the employees of Herukka-Vaapukka daycare unit regarding Miniverso-training and survey the personnel's thoughts about applying the method in everyday work. The goal was to utilize questionnaires to study whether the employees considered the Miniverso-method useful. The purpose was also to chart whether the staff encountered challenges in using the new method or whether they had the motivation to utilize the method and apply the provided education in practise. Additionally, the goal was to study whether the method functions with multicultural children and to discover new ideas on how to work with multicultural children during conflict situations.

Miniverso is an everyday tool in early childhood education helping the children find their own solutions to conflicts. The Miniverso-method is developed from the Verso-method used in later education at school and modified to suit younger children. The idea is that the child learns new solutions and coping mechanisms by using mediation. Restorative thinking is the central aspect in the Miniverso method. By utilizing the method children take part in resolutions themselves since they are encouraged to find out their own solutions to conflicts. With Miniverso it is possible to create new solutions instead of blaming the guilty or using a time-out bench, for example. The focus is rather on connecting with another person and having a mutual respect. The child is being listened to and his/her relationship and empathy skills develop better as a result.

The results of the study showed that Miniverso is used in the everyday work at the daycare unit and employees were satisfied with the training. However, some people experienced that more practical examples and guidance would have been needed. Conflicts involving multicultural and/or very young children were viewed as problematic to deal with through the Miniverso method. Time-management and the application of the method to everyday work were also considered challenging.

According to the study, the training has provided the employees with beneficial new tools to use in their work in order to resolve conflicts between children, as well as to increase the children's involvement in the everyday activities of a daycare center.

Keywords: miniverso, early childhood education, mediation, participation, restorative justice, multiculturalism

## Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	5
2	Konfliktit, sovittelu ja Verso-ohjelma.....	6
	2.1 Konfliktit.....	6
	2.2 Sovittelu .....	6
	2.3 Verso-ohjelma ja miniverso .....	8
	2.4 Miniverso.....	10
3	Lähtökohdat Miniversolle .....	11
	3.1 Osallisuus .....	11
	3.1.1 Lapsen osallisuus .....	11
	3.1.2 Osallisuuden rakentuminen.....	13
	3.2 Sosiaaliset taidot .....	15
	3.3 Restoratiivisuus.....	16
	3.4 Monikulttuuriset lapset.....	17
	3.5 Lait, sopimukset ja määräykset .....	19
4	Opinnäytetyön toteutus.....	21
	4.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimusongelma .....	21
	4.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta.....	22
	4.3 Tutkimusaineiston analysointi ja luotettavuuden arviointi .....	23
5	Tutkimustulokset.....	24
	5.1 Alkukartoitus .....	25
	5.2 Miniverso-koulutus .....	27
	5.3 Koulutuksen jalkautuminen päiväkodin arkeen .....	29
	5.3.1 Haasteet .....	30
	5.3.2 Onnistumiset .....	32
	5.4 Vaikutukset.....	33
6	Miniverso ja monikulttuuriset lapset .....	35
7	Johtopäätökset .....	38
8	Pohdinta .....	41
	Liite 1: Kyselylomake Miniverso .....	47

## 1 Johdanto

Tutkimuksellisen opinnäytetyöni aiheena oli tutkia Miniverso-koulutusta, sen hyödyllisyyttä ja käyttöönottoa helsinkiläisessä Herukka-Vaapukka-päivähoitoyksikössä. Käytännössä tutkittiin, onko Miniverso-koulutus ollut hyödyllinen ja toimiva päivähoitoyksikön työntekijöiden näkökulmasta ja ovatko Miniverso-koulutuksen tuomat uudet työvälineet ja työmenetelmä onnistuttu jalkauttamaan käytäntöön päiväkodeissa? Lisäksi tutkittiin, onko työmenetelmän käyttö haasteellista monikulttuuristen lasten kanssa ja millaisia ratkaisuja voidaan löytää, kun yhteistä kieltä ei ole?

Opinnäytetyöni aiheen valintaan vaikuttivat sekä oma mielenkiintoni, että saamani toiveet päivähoitoyksiköltä. Halusin tehdä opinnäytetyöni varhaiskasvatuksen aihepiiristä, joten etsin itselleni yhteistyöpäiväkodin. Jo ensimmäisessä tapaamisessa minulle kerrottiin tulevasta Miniverso-koulutuksesta ja päiväkotini ehdotti tutkimusta koskien Miniverso-koulutusta ja sen käyttöönottoa päivähoitoyksikössä. Kiinnostuin koulutuksen sisällöstä ja erityisesti lasten osallisuus ja ristiriitatilanteiden selvittely herättivät mielenkiintoni aiheeseen.

Yhteisellä tapaamisella pohdittiin, jäävätkö koulutuksen tiedot ja menetelmät pysyvästi käytäntöön päiväkotini vai unohtetaanko ne heti koulutuksen jälkeen. Otin mielelläni aiheekseni tutkia, kuinka koulutuksen tuomat uudet työmenetelmät tuodaan käytäntöön ja ovatko työntekijät motivoituneita ottamaan uuden työmenetelmän osaksi päiväkodin arkea. Haluttiin myös selvittää, koettiin koulutus hyödylliseksi ja mitkä ovat menetelmän mahdolliset haasteet käytännön työssä. Päiväkotini toivoi, että huomioon otettaisiin myös monikulttuuriset lapset ja mahdolliset haasteet työmenetelmässä silloin, kun yhteinen kieli puuttuu. Lisäksi yhteinen toiveemme oli, että kyselylomakkeiden vastaukset toisivat myös mahdollisesti uusia ideoita monikulttuuristen lasten kanssa työskentelyyn.

Opinnäytetyöni aihe on mielestäni erittäin ajankohtainen, sillä lasten osallisuus, ristiriitatilanteet ja kiusaaminen ovat aina tärkeä puheenaihe ja tällaisiin tilanteisiin on hyvä etsiä aina uusia ratkaisumalleja ja toimintatapoja niin päiväkotini kuin kouluympäristöönkin. Löysin aihepiiriin liittyviä tutkimuksia todella vähän, eli aihepiiriä ei ole tutkittu mielestäni vielä tarpeeksi. Sovittelusta on tehty aikaisempia tutkimuksia, mutta ne eivät keskity vain varhaiskasvatukseen ja päiväkotiympäristöön. Vertaissovittelemme onkin käytetty ensin kouluympäristössä.

Aiempien tutkimusten vähäisyys oli yksi syy tutkia juuri tätä aihepiiriä, sillä uskon, että vaikka tutkimus kohdistuu vain tähän päivähoitoyksikköön, voidaan tietoa hyödyntää laajasti myös muihin päiväkoteihin ja ympäristöihin, joissa Miniversoa käytetään. Toivon, että tutkimukseni avulla voidaan saada uutta tietoa Miniverso-koulutuksesta ja sen käyttöönotosta. Uskon myös,

että tutkimustani voidaan hyödyntää tulevissa tämän aihepiirin tutkimuksissa ja löytää sen avulla kehitysehdotuksia tulevaisuutta varten.

## 2 Konfliktit, sovittelu ja Verso-ohjelma

### 2.1 Konfliktit

Ihmiset ajautuvat päivittäisessä toiminnassaan erilaisiin ristiriitatilanteisiin, kiistoihin ja konflikteihin. (Ervasti & Nylund 2014, 7.) Konflikti voidaan määritellä esimerkiksi osapuolten intressien, tarpeiden ja tavoitteiden ristiriidaksi tai yhteensopimattomuudeksi, joka aiheuttaa jännitteen kahden tai useamman osapuolen välillä. (Ervasti & Nylund 2014, 7.)

Eeva-Liisa Kronqvistin (2004) mukaan konfliktit alle kouluikäisten lasten toiminnassa liittyvät usein leikkivälineiden ja tavaroiden käyttöön. Konfliktit lapsilla eivät usein katkaise lasten toimintaa, vaan ovat osana leikin kehittymistä. Ratkaisuina lapset käyttävät konfliktitilanteissa yleensä yhteistoimintaa ylläpitäviä strategioita, kuten myöntyminen ja lepyttely. Tutkimuksessaan Kronqvist huomasi, että vaikka lapset osaisivat ratkaista konfliktit myös itse, aikuiset puuttuvat usein herkästi lasten konflikteihin.

Konflikti voidaan määritellä prosessiksi, joka käynnistyy, kun ryhmä tai yksittäinen henkilö kokee toisen ryhmän tai toisen henkilön odotettavissa olevan tai meneillään olevan laiminlyönnin tai toiminnan haittaavan omia toimintatapojaan, arvojaan, intressejään tai uskomuksiaan. Konflikti voidaan nähdä siis myös prosessina. (Ervasti & Nylund 2014, 8.)

Kronqvist kertoi tutkimuksessaan (2004), että pienten lasten kohdalla on löydetty kolme erilaista konfliktia. Näitä olivat huono onni-tilanteet, kriisit ja erimielisyydet vertaisuhteissa. Voimakkain konflikti oli kriisi, jossa ilmeni itkua, lyömistä, huutamista ja vahvoja tunteita. Erimielisyyteen saattaa liittyä fyysistäkin toimintaa, mutta se ei muutu kriisiksi. Kun tilanteet syntyvät ja menevät nopeasti ohi, puhuttiin huono onni-tilanteesta. Konflikteja esiintyy lasten kesken, erityisesti päiväkotien pienten lasten osastoilla toiminta sujuu suurimman osan ajasta sopuisasti. Pienetkin pystyvät tekemään kompromisseja ja neuvottelemaan. Riidanaiheet liittyivät tavallisesti leikkiin osallistumiseen, leikitavaroihin ja leikitilan käyttöön.

### 2.2 Sovittelu

Sovittelu on yhteisöllinen, vapaaehtoinen konfliktienhallintamenetelmä, jossa puolueettomat sovittelijat toimivat sovinnon mahdollistajina, fasilitaattoreina. Sovittelun asianosaiset etsivät ja löytävät itse ratkaisun tilanteeseen sovittelijoiden tuella. Tekoja, ratkaisuja, arvoja ja tunteita käsitellään sovittelussa. Kaikenlainen mielipaha sovitteluaan mahdollisimman varhain ja

ulkopuolinen ei arvota konfliktin suuruutta. Sovittelun ydin on oppimisen halussa, dialogissa ja toisen ihmisen näkökulman ymmärtämisessä. (Verso- vertaissovittelu 2016.) Sovittelija ei pääsääntöisesti edes esitä ratkaisuehdotusta, vaan, jotta osapuolet löytävät omanlaisensa ratkaisun, sovittelija pyrkii luomaan edellytyksiä sille. Sovittelu eroaa neuvottelusta siten, että se merkitsee käsitteellisesti aina kolmannen osapuolen väliintuloa. Väliintulolla tarkoitetaan mukaantuloa ryhmien tai ihmisten välisiin suhteisiin ja tarkoituksena on auttaa heitä.

Ajatuksena on, että kolmas osapuoli on kykenevä auttamaan konfliktisuhteen dynamiikkaa ja valta-asemaa vaikuttamalla käyttäytymiseen ja uskomuksiin, tarjoamalla tietoa tai informaatiota sekä käyttämällä tehokkaita neuvottelumenetelmiä tarjoten osapuolille apua ristiriitojen sopimisessa. Osapuolet voivat koska tahansa keskeyttää sovittelun. Maailmalla tunnetaan kyllä erilaisia pakollisia ja puolipakollisia sovittelujärjestelmiä, mutta jos osapuolet ole sitoutuneita, sovittelu ei voi käytännössä onnistua. (Ervasti & Nylund 2014, 134-135.)

Osapuolilla pitää kuitenkin olla vapaus ryhtyä sovitteluun tai hylätä se. Heille ei saa tulla tunnetta siitä, että sovitteluun on painostettu osallistumaan. (Ervasti & Nylund 2014, 200.) Sovittelussa käsitellään arvoja, tunteita ja ratkaisuja. Kaikenlainen mielipaha sovitellaan mahdollisimman varhain, eikä ulkopuolinen arvota konfliktien suuruutta. (Verso- vertaissovittelu, 2016.) Sovittelun ydin on toisen ihmisen näkökulman ymmärtämisessä, dialogissa ja oppimisen halussa. (Verso- vertaissovittelu, 2016.) Sovittelun käynnistyttyä sovittelijan roolin selkeyttäminen on avainasemassa. Luottamuksellisuus, ratkaisujen hakeminen, puolueettomuus ja tasapuolisuus kuuluvat sovittelijan rooliin. Sovittelija huolehtii myös, että jokainen lapsi tulee kuulluksi. (Salonen 2016.)

Sovittelun onnistumisen kannalta sovittelijan henkilökohtaisilla taidoilla ja ominaisuuksilla on huomattava merkitys. Sovittelijalla pitää olla kyky hyvään vuorovaikutukseen ja kommunikointiin. Hänellä tulee olla kyky empatiaan ja hänen tulee kyetä johtamaan sovitteluprosessia. Lisäksi hänellä täytyy olla kärsivällisyyttä, huumorintajua, kykyä intuitiiviseen ajatteluun, ymmärrystä ongelmista, analyyttisiä kykyjä sekä auktoriteettia ja luovuutta. (Ervasti & Nylund 2014, 258.)

Lopuksi täytyy tehdä varsinainen sovintosopimus ja sopia sovinnon yksityiskohdista. Osapuolet ovat löytäneet ratkaisun neuvotteluvaiheessa, joka tyydyttää molempia, mutta tämä ei tarkoita, että itse sovittelu päättyisi tähän. Sovinto on hyvä monissa tapauksissa dokumentoida ja tehdä kirjallisena. (Ervasti & Nylund 2014, 241.)



Sovitteluprosessissa voidaan edetä kaavion avulla. Kaaviossa edetään nuolen suuntaisesti kohti ratkaisua ja jokainen vaihe tulee ottaa huomioon.



Kuva 1: Restoratiivisen sovitteluprosessin kulku

### 2.3 Verso-ohjelma ja miniverso

Restoratiivinen sovittelu tarjoaa tavan ratkaista oppilaiden ja opettajien sekä oppilaiden keskinäisiä ristiriitoja koulun arkipäivässä. Sovittelijoiksi koulutetut koulun henkilökunnan jäsenet ja oppilaat auttavat asianosaisia löytämään itse ratkaisun ristiriitoihinsa. Voidaan pohtia eri ratkaisuvaihtoehtoja sekä kuvata tuntemuksia ja kertoa oman näkemyksensä tapahtuneeseen. (Verso- vertaissovittelu 2016.)

Vertaissovittelu on menetelmä, jonka mukaisesti konfliktin tai riidan osapuolia hieman vanhemmat henkilöt, jotka ovat koulutettuja sovittelijoiksi, auttavat osapuolia löytämään itse ristiriitaansa ratkaisun. Osapuolet kertovat oman näkökulmansa tapahtuneesta ja pohtivat eri ratkaisuvaihtoehtoja. (Verso, vertaissovittelu 2016.) Vertaissovittelu on levinnyt laajalti kouluissa ja muissa oppilaitoksissa. Se on käytössä esimerkiksi laajalti Länsi- ja Keski-Euroopassa, Uudessa-Seelannissa, Australiassa, Brasiliassa, Kanadassa sekä Kaakkois-Aasiassa. 1980-luvun alkupuolella käynnistettiin ensimmäiset koulusovitteluohjelmat Yhdysvalloissa. (Ervasti & Nylund 2014, 384.)

Verso-ohjelma tuo restoratiivisia kohtaamisen menetelmiä arjen toimintaan. (Verso -vertaissovittelu, 2016.) Vertaissovittelussa on mukana kaksi tai kolme puolueetonta ei-autoritaarista koulutettua vertaissovittelijaa, jotka fasilitoivat oppilaiden riidanaiheita tai heidän välisiä ongelmiaan ja se voidaan määritellä ei-rankaisevaksi, rakenteellistuneeksi menettelyksi. Kouluissa on kehitetty vertaissovittelua monista painotuksista ja lähtökohdista lähtien, esimerkiksi restoratiivisuudesta sekä terapeutisesta oikeustieteestä käsin. Se on nähty usein kurinpitäjärjestelmälle vaihtoehtona ja muun muassa vastuullisuutta käyttäytymisessä, menettelyllistä oikeudenmukaisuutta, käyttäytymisen muutosta ja tulevaisuuteen suuntautuva ongelmanratkaisua on painotettu. (Ervasti & Nylund 2014, 384.)

Ajatuksena oli, että konflikteja voidaan käyttää henkilökohtaisen kasvun välineenä ja että ne ovat normaali osa elämää. Samalla ajateltiin, että samalla tavoin kuin varsinaiset oppiaineetkin, konfliktinratkaisutaito on samalla tavoin opetuksellinen ala ja oppilaat oppisivat myös aikuisina ratkaisemaan itse konflikteja. (Ervasti & Nylund 2014, 384.)

Ray (raha-automaattiyhdistys) tukee sovittelutoimintaa kasvatus- ja oppimisyhteisöissä. He käynnistävät sovittelutoimintaa koulutuksen ala- ja yläkouluissa, yhtenäiskouluissa, lukioissa, toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa sekä päiväkodeissa. Tällä hetkellä ympäri Suomea mukana vertaissovittelussa on yli 360 koulua. (Verso- vertaissovittelu 2016.) Vuoden 2015 aikana versotoimintaa käynnistettiin 23 uudella opinahjolla ja koulutusyhteistyössä saman vuonna toimittiin 237 oppilaitoksen/koulun kanssa. Aktiivissa versokouluissa/oppilaitoksissa toimi 1808 Versotoimintaa ohjaavaa aikuista ja 9039 vapaaehtoista vertaissovittelijaa vuonna 2015. (Verso- vertaissovittelu 2016.)

Koulusovittelulla pyritään ainakin

- Auttamaan opiskelijoita, yhteisön jäseniä ja koulun henkilökuntaa kommunikoinnin avulla aikaisempaa syvempään ymmärtämiseen toisistaan ja itsestään
- Tunnistamaan ainutlaatuinen nuorten kyky osallistua ratkaisemaan omia konfliktejaan, jolloin rankaisemisen sijaan opettajat voivat keskittyä opettamiseen
- Tarjoamaan terve näkökulma konfliktiin, joka voi johtaa institutionaaliseen ja henkilökohtaiseen muutokseen
- Tarjoamaan ymmärrystä konfliktinratkaisusta, jotka ovat pohjana oppimiselle, kuten ongelmanratkaisua, kuuntelemista ja kriittistä ajattelua ja sen avulla voi saada elinikäisiä taitoja
- Rohkaisemaan suurempaan kansalaisuuden tunteeseen lisäämällä tietämystä rauhanomaisesta konfliktinratkaisusta, sen yhteydestä oikeusjärjestelmään ja sen roolista maailmanrauhassa
- Tarjoamaan paremmin kouluun sopivaa, aikaisempaa tehokkaampaa menetelmää konfliktien ratkaisuun verrattuna jälki-istuntoon, määrääjäksi erottamiseen, erottamiseen tai oikeuskäsittelyyn pinnaamisen, vandalismin ja väkivallan ehkäisyssä (Ervasti & Nylund 2014, 386.)

Sovittelun, joka perustuu ratkaisukeskeisyyteen, on tarkoitus vähentää koulun toimintahäiriöitä, edistää oppilaiden vuorovaikutustaitoja sekä edistää oppilaiden elämänhallintataitoja myönteisin keinoin. Ajatuksena on luoda ratkaisukeskeinen ilmapiiri, jossa ristiriitatilanteiden ratkaiseminen on mieluummin haaste kuin ikävä asia ja tilanteet ymmärretään tavalliseen elämään kuuluviksi. (Lantta 2011.)

## 2.4 Miniverso

Miniverso on kehitetty hyvien tulosten ja kokemusten perusteella, joita vertaissovittelutoiminta koulumaailmassa on tuottanut jo yli 15 vuoden ajan. Miniverso on varhaiskasvatuksen maailmaan kehitetty, yksinkertainen, sovittelun pelisääntöihin pohjautuva arjen työkalu. Selkeän toimintamallin avulla lapsia autetaan itse löytämään ratkaisuja ristiriitoihinsa sovittelukoulutuksen saaneen henkilökunnan avulla. Tavoite on luoda edellytykset yhteisön hyvinvointia tukevalle, kuuntelevalle, lasta osallistavalle ja kunnioittavalle toiminnalle. (Verso- vertaissovittelu 2016.)

Miniverson koulutuskokonaisuus sisältää neljä lasten koulutusta ja yhden henkilökunnan koulutuksen. Henkilökunnalla on vielä mahdollisuus koulutuskokonaisuuden jälkeen Miniverson käynnistävään keskusteluun yhdessä kouluttajien kanssa. Koulutus varhaiskasvatusyksikön henkilökunnalle kestää minimissään 4 tuntia ja voidaan toteuttaa pieniä yksiköitä yhdistäen. Koulutuksen sisältöön kuuluvat sovittelijan roolin ja sovittelun vaiheiden läpikäyminen, tutustuminen sovittelun taustoihin ja teorioihin sekä sovittävän kohtaamisen vaikutuksiin kasvatuskentällä. Lisäksi siihen sisältyy konkreettista sovittelutaidon harjoittelua. (Verso- vertaissovittelu 2016)

Osallistava koulutus lapsille nukketeatterin keinoin kestää noin 50 minuuttia ja se on suunnattu 4-6 vuotiaille lapsille. Koulutuksessa osallisuutta harjoitellaan puhehiiren avulla ja sovittelua harjoitellaan pienryhmissä. Miniverso-koulutukseen on olemassa myös MiniRESTO-täydennyskoulutus, joka on suunnattu lasten kanssa työskentelevälle henkilöstölle, varhaiskasvatuksen esimiehille ja erityisesti päiväkotisovittelua hyödyntäville yhteisöille. (Verso- vertaissovittelu 2016)

Käytännössä sovittelu alkaa yhteisten pelisääntöjen kertauksella, jossa kasvattaja voi käyttää apuna Miniverso-kortteja. Toisella puolella on aikuisen muistilista, jotta sovittelu etenee oikeassa järjestyksessä. Pienten lasten kanssa sovittelu voidaan aloittaa läpikäymällä korttien kuvia, sillä jopa heidän on helppo omaksua piirrettyjä kuvia. Ensin kerrataan säännöt ja kasvattajan tulee kertoa, että hän on puolueeton ja vaitiolovelvollinen. Kasvattaa ilmaisee, että kaikki saavat puhua vuorollaan ja, että sovittelu on vapaaehtoista.

Sääntöjen jälkeen jaetaan puheenvuorot ja jokainen kertoo tuntemista tuntemuksistaan omalla vuorollaan ja voi kertoa näkemyksensä tapahtuneesta. (Salonen, 2016.) Kasvattajan tulee johdatella keskustelua, kuten ”Mitä juuri äsken tapahtui?”. ”Miksi?” kysymystä tulisi kuitenkin välttää, sillä tämä kysymys yleensä vaientaa lapsen tai aiheuttaa puolustautumista ja selittelyä, eikä tuota haluttua tulosta. (Salonen 2016.)

Keskeisintä sovittelutoiminnassa eri varhaiskasvatyüksiköissä on toisten huomioiminen, puheenvuoron odottamiseen oppiminen, vuorovaikutustaitojen karttuminen sekä toisten ja omien tunteiden tunnistaminen ja nimeäminen. Sen myötä annetaan lapsille tilaa omaan ajatteluun ja puheen tuottamiseen sekä harjoitellaan pois syyllisten etsimisestä ja syyttelystä. (Verso- vertaissovittelu 2016.)

### 3 Lähtökohdat Miniversolle

#### 3.1 Osallisuus

Osallisuus liittyy kaikkeen lasten toimintaan päiväkodissa, eikä käsitteen määrittely ole helppoa varhaiskasvatuksessa. Osallisuutta voidaan kuitenkin määrittellä esimerkiksi lapsen osallisuudeksi päiväkodin perustoimintoihin, arkeen ja rutiineihin. (Laukkanen 2015.) Ryhmätoimintana osallisuus on vuorovaikutuksellista toimintaa yhdessä ryhmässä, jossa niin lapset kuin kasvattajatkin ovat tasa-arvoisia. (Laukkanen 2015.) Osallisuus korostaa lapsen sijasta yhteisöllisyyttä, vaikka osallisuus saatetaankin ymmärtää lapsilähtöisen ajattelun uudeksi nimeksi.

##### 3.1.1 Lapsen osallisuus

Lasten osallistumisella viitataan usein lasten toimijuuteen ja toimintaan. Kyse on lasten kunnioittavasta ja arvostavasta kohtelusta, lasten oikeudesta ilmaista omia uskomuksiaan, ajatuksiaan, omia tunteitaan, lasten kuuntelemisesta ja heidän äänensä kuulemisesta. (Koivula 2010, 27 [Kirby & Woodhead 2003, 236.]

Päiväkodissa työskentelevien ammattilaisten toiminta on jaettu kolmeen pedagogiikkaan. Näitä ovat vapaan leikin merkitystä painottava pedagogiikka, toimintatuokioita painottava pedagogiikka ja yksilöllistä oppimusta painottava pedagogiikka. Vapaata leikkiä painottavassa pedagogiikassa lapsi oppii ilman aikuisen ohjausta kun taas toimintatuokioita painottavassa pedagogiikassa lapsen oppiminen on riippuvainen opetuksesta ja lapsi nähdään toiminnan kohteena. Yksilöllisen oppimisen pedagogiikassa lapsen katsotaan oppivan itsenäisesti aikuisen avulla. (Laukkanen 2015.)

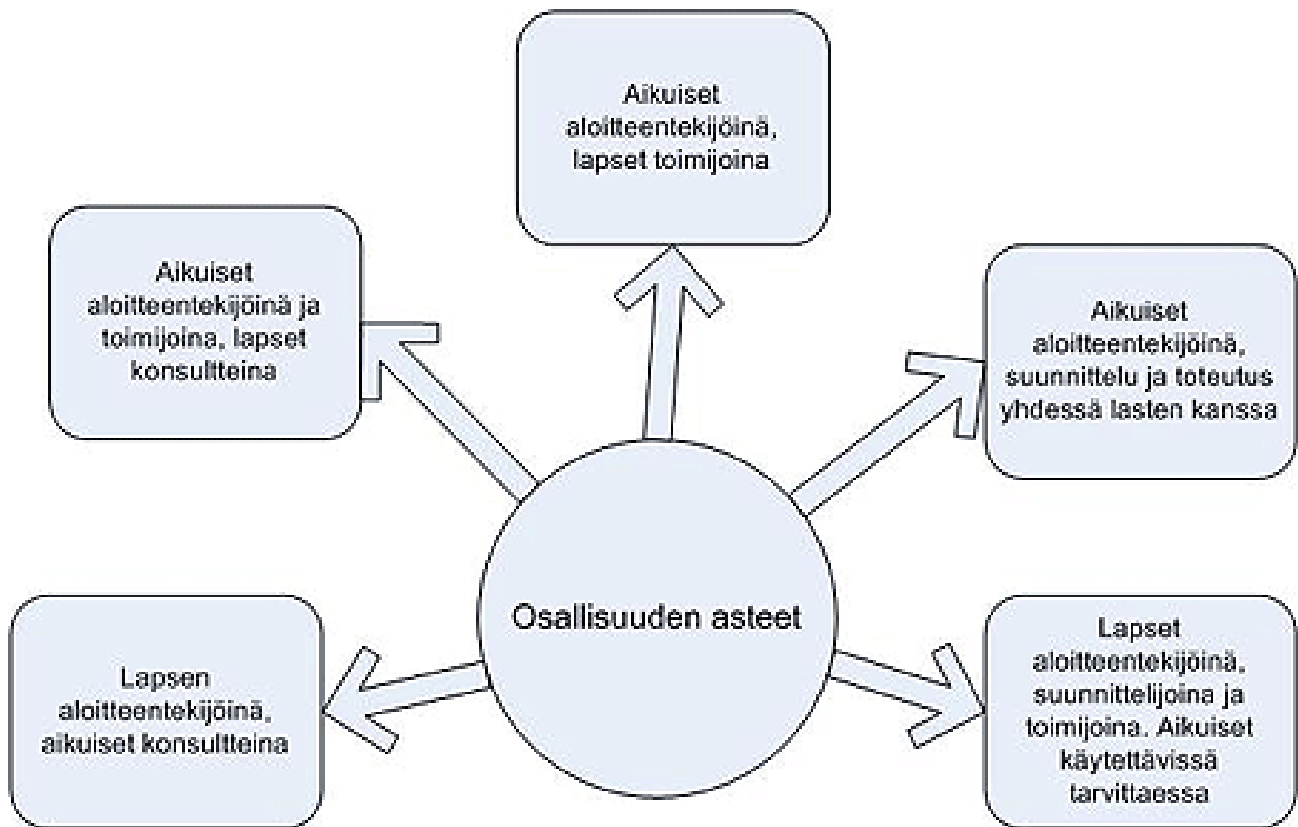
Osallisuus koostuu oikeudesta saada tietoa itse koskevista toimenpiteistä, päätöksistä, ratkaisuista, suunnitelmista ja niiden perusteluista sekä mahdollisuuksista vaikuttaa näihin asioihin ja ilmaista mielipiteensä. Vaikuttaminen ei ole mahdollista, jos asioista ei saa tietoa eikä pääse mukaan asioiden käsittelyyn. Vastavuoroisuus on olennaista. Osallisuus konkretisoituu usein toiminnassa, johon lapsi itse osallistuu. Ratkaisevaa on lapsen oma kokemus siitä, että häntä koskevien asioiden käsittelyssä hän on voinut olla mukana vaikuttamassa. Mikäli lapselle

ei synny kokemusta siitä, että hänelle tärkeillä asioilla on ollut merkitystä, ja että ne ovat tulleet kuulluiksi, ei voida puhua osallisuuden toteutumisesta. (THL 2016.)

Lapsen olisi saatava kokemuksia vaikuttamismahdollisuuksista arkeensa persoonallisuutena ja ikä- ja kehitystasonsa huomioiden jo varhaislapsuudessa, jotta lapsesta voisi kasvaa rohkea ja vastuullinen kansalainen. (Mäkitalo, Nevanen, Ojala, Tast, Venninen & Vilpas 2011, 146.) Myönteisen vuorovaikutuksen avulla lapsi oppii tutkimaan mielipiteitään ja omia ajatuksiaan ja tuo niitä rohkeasti ilmi. Tätä kautta hän saa palautetta vertaisilta ja aikuisilta siitä mikä on oikein ja mikä ei. Lapsen omakuva kehittyy yhteisön jäsenenä, arvokkaana, vaikkakin kesken-eräisenä. Sovittelun kautta lapsen kansalaistaidotkin karttuvat ja tämä kantaa läpi ihmisen elämänkaaren eri elämänvaiheissa ja tilanteissa. (Salonen 2016.)

Lapsen ikä on vahva määrittäjä osallisuudessa. Osallisuuden hahmottaminen riippuu tarkastelutavasta. Lapsen osallisuuden ilmenemiseen vaikuttaa prosessin aikajänne, eli se onko kyse kertaluontoisesta asiasta vai työskennelläanko asian parissa pitkään. Myös sillä on merkitystä, pyritäänkö lapsen osallisuutta tukemalla tarjoamaan mahdollisuutta vaikuttaa toimintaympäristöönsä, itseensä ja ryhmäänsä. (Mäkitalo ym. 2011,84 [esim. Oranen, 2007; Sinclair, 2004.]

Ilman aikuisen sitoutumista osallisuuden tukemiseen, lasten osallisuutta kasvatusinstituutiossa ei ole. Emilson ja Johansson [2009] painottavat, että ellei aikuinen tarjoa lapselle mahdollisuutta, eikä lapsi voi valita osallisuutta, eivät demokraattiset arvot voi muuttua ennen sitä todellisiksi. (Mäkitalo ym. 2011, 84-85.) Kasvattajan on pohdittava jokaisella osallisuuden tasolla, onko hänellä aito halu toteuttaa lasten osallisuutta. (Mäkitalo ym. 2011, 86.)



Kuva 2: Mikko Oranen, Osallisuuden asteet (THL, Lapset, nuoret ja perheet-yksikkö)

### 3.1.2 Osallisuuden rakentuminen

Osallisuus rakentuu käytännön työssä erilaisista osista. Mahdollisuus valita osallistuuko prosessiin vai ei, on ensimmäinen rakennuspalikka. Lapsella tulee olla mahdollisuus ja oikeus osallistumatta. (THL 2016.) Mahdollisuus saada riittävästi oikeaa tietoa, työskentelyn prosessista, omasta roolista ja oikeuksista, tilanteesta ja siihen osallistuvista tahoista, on toinen elementti. (THL 2016.) Mahdollisuus vaikuttaa työskentelyprosessiin on kolmas elementti. Vaikuttamisen paikkoja ovat esimerkiksi sen pohtiminen, mitä asioita käsitellään, millä tavalla asioita käsitellään ja ketä siihen osallistuu.

Neljäs elementti on mahdollisuus ilmaista itseään omalla tavallaan ja omalla äänellään suhteessa muiden mukana olevien aikuisten kanssa. (THL 2016.) Se, miten paljon lapsi saa apua ja tukea omien mielipiteidensä ilmaisuun ja selvittämiseen, liittyy tähän läheisesti. (THL 2016.) Toinen lapsi saattaa tarvita konkreettista apua, kuten apuvälineitä kommunikoidakseen työntekijöiden kanssa tullakseen ymmärretyksi ja toisen kohdalla kyse voi olla kannustamisesta ja rohkaisusta. (THL 2016.)

Yleisen itsetunnon kehittymiselle tärkein edellytys on vuorovaikutuksessa syntyvä perusturvallisuuden tunne. Perusturvallisuuden tunne tarkoittaa yksilön kokemaa psyykkistä ja fyysistä turvallisuutta. (Allila & Parrila 2011, 47.) Olemassaolon oikeus, yksilöllisyyden huomioon ottaminen, kiireettömyys ja vuorovaikutuksen arvostaminen kehittyivät päiväkodin arvoiksi. Perusturvallisuuden tunteen tuotti sekä lapsille että aikuisille kiireetön, hyväksyvä, avoin, lämminhenkinen ja toista ihmistä arvostava ilmapiiri. (Alila, & Parrila 2011, 47-48.)

Kuudentena on lapsen mahdollisuus tehdä hänen omaan elämään vaikuttavia päätöksiä itsenäisesti. Lasten mahdollisuudet ja tilanteet vaihtelevat. Nuorten kohdalla itsenäisesti tehtävien ratkaisujen määrä on usein suurempi, kuin pienillä lapsilla. (THL, 2016.) Lapsi ei pelkää tyydy sopeutumaan tilanteeseen vaan yrittää muokata aktiivisesti sitä, mutta ottaa tilanteessa muiden näkökulman huomioon. (Reunamo 2007, 65.)

Osallistuvasti hahmottavien lasten kohtaamisissa tilanteissa haetaan myös muutosta ja lasten huomio kohdistuu tavallista laajemmalle. Tällöin syntyy runsaasti muuttuvaa sekä uutta sisältöä niin muiden lasten kuin aikuistenkin toimintaan. (Reunamo 2007, 65.) Päivähoitoon kuuluvat rakenteet ja toimintatavat vaikuttavat lapsen äänen kuulumiseen arjessa ja varhaiskasvattajien vastuulle jää pohtia omia työtapojaan ja tarjota lapsille mahdollisuus vaikuttaa arkeen ja osallistua (Laukkanen 2015.)

Shier [2001] jakaa lapsen osallisuuden viiteen eri tasoon ja tarkastelee niiden kautta lapsen toimintamahdollisuuksia ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Hän siis käsittelee osallisuuden käsitettä tasomallin avulla. Ensimmäisessä tasossa lasten on tultava kuulluiksi. On kysymys myös nähdyksi ja kohdatuksi tulemisesta. Aikuisen on oltava valmis rohkaistumaan ja kriittisesti miettimään toimintatapojaan ja käytäntöjään niin, että mahdollistuu lapsen nähdyksi ja kuuluksi tuleminen. Aikuisen on oltava valmis kuuntelemaan lasta. Tärkeitä ammatillisia valmiuksia ovat kasvattajan havainnointitaidot ja kyky lukea kokonaisvaltaisesti lapsen ilmaisua. Kun tähän on päästy, voidaan siirtyä seuraavalle tasolle. (Laukkanen 2015.)

Osallisuuden toisella tasolla keskeistä on lasten tukeminen ilmaisemaan omia näkemyksiään ja mielipiteitään. On tärkeää, että kuuntelun ohella aikuiset mahdollistavat mielipiteiden ilmaisun ja rohkaisevat lasta mielipiteiden kertomiseen. (Laukkanen 2015.) Kolmannella tasolla aikuisen suunnitellessa ja toteuttaessa toimintaa, hän hyödyntää lasten näkemyksiä. Ei ole tarkoitus, että kaikki toteutettaisiin lasten halujen mukaan, vaan jokaisen lapsen mielipide huomioidaan perustelemalla ja keskustelemalla ja kerrotaan miksi jotain ei voida tehdä. Kaikkien lasten toiveita ei ole mahdollista toteuttaa ryhmässä, mutta lapselle on annettava tunne, että hänen mielipiteensä on huomioitu. (Laukkanen 2015.)

Yhteistoiminta on keskeistä neljännellä osallisuuden tasolla. Lapset osallistuvat tässä aikuisen kanssa päätöksentekoon ja sen suunnitteluun. Kasvattajat luopuvat vallastaan ohjata lasten toimintaa ylhäältä päin ja he mahdollistavat lasten osallistumisen suunnitteluun. (Laukkanen 2015.) Viidennellä tasolla lapset saavat kokemuksia vastuuseen kasvamisesta sekä epäonnistuneita ja onnistuneita ponnistuksista yhteisen hyvän eteen. Lapset jakavat vastuuta ja valtaa päätöksenteossa aikuisten kanssa, mutta vastuu säilyy kuitenkin aikuisella mallin kaikilla tasoilla. (Laukkanen 2015.) Osallisuuden tasoja voidaan soveltaa tukemaan varhaiskasvatuksen kehittämistyötä, vaikka osallisuuden tasot eivät ole suunnattu alle kouluikäisille lapsille. (Laukkanen 2015.)

### 3.2 Sosiaaliset taidot

Niitä valmiuksia, joilla lapsi pystyy arkipäivän tilanteissa ratkaisemaan ongelmia ja saavuttamaan henkilökohtaisia päämääriään niin, että päädytään sosiaalisissa tilanteissa positiivisiin seurauksiin, esimerkiksi siihen, että lapsi on aloitteellinen ja pääsee mukaan leikkiin, kutsutaan sosiaalisiksi taidoiksi. Tämä edellyttää lapselta empatiakykyä, eli taitoja havainnoida toisen aikomuksia, tunteita ja ajatuksia sekä ennakoida oman toimintansa seurauksia. Tärkeää on myös ilmaista omia tunteitaan sopivalla tavalla ja ymmärtää niitä. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppala 2014, 61.) Nykyajan käsityksessä sosiaalisista taidoista on keskeistä se, että ihminen kykenee nopeasti keskustelemaan, solmimaan kontaktin hyvin erilaisiin ihmisiin ja olemaan heidän seurassaan luonteva. (Keltinkangas 2010, 20.)

Lapsen yksilöllisen ja omaehtoisen oppimisprosessin tukemisesta korostetaan lapsilähtöisessä pedagogiikassa. Kuitenkin oppiminen perustuu vertaisryhmän ja aikuisen vuorovaikutukseen lapsen kanssa. (Hujala, Puroila, Parrila, Nivala 2007, 57.) Vertaisryhmä, aikuinen ja leikki tarjoavat rakennustelineet oppimiselle, joka on käänös 'scaffoldin' käsitteestä. (Hujala ym. 2007, 57.)

On vaikeaa löytää sellaista kuvausta, joka ei olisi riippuvainen kulttuurista ja ajasta, koska sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan siis kykyä tulla toimeen muiden kanssa. (Keltinkangas 2010, 20.) On olemassa kuitenkin ominaisuuksia, joita voidaan pitää ajasta ja kulttuurista riippumatta sosiaalisina taitajina. Ehkä tärkeimpänä ja keskeisimpänä asiana sosiaaliin taitoihin kuuluu kyky valita oikea ratkaisu ja laaja verkosto vaihtoehtoja sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseksi. (Keltinkangas 2010, 22.)

Monet tutkijat myöntävät, että lapsen kognitiiviselle kehitykselle vertaisvuorovaikutuksen merkitys on monimutkaisempi asia, mitä Vygotsky antaa ymmärtää lähikehityksen vyöhyke-



idealla. Teoriaa ei kuitenkaan tulisi hylätä. Ohjaaja ja opettaja voivat vertaisvuorovaikutustilanteissa tukea lasten oppimista. Tilanteita, joissa lapset pääsevät jakamaan yhteisiä tavoitteita ja ratkaisemaan yhdessä ongelmia, voidaan järjestellä. (Hujala ym. 2007, 59.)

Tavallisesti sosiaalisia taitoja tarkastellaan kognitiivisina taitoina. Puhutaan vaihtoehtojen löytämisestä, ongelmaratkaisusta ja tilanteiden selvittämisestä. Sosiaaliin taitoihin liittyy kiinteästi myös moraalinen ja eettinen aspekti, mikä helposti unohtuu. (Keltinkangas 2010, 23.) Moraalisen käyttäytymisen pelisääntöjä opettaa kaveripiiri. Lapset joutuvat vuorottelemaan ja jakamaan, jolloin he oppivat tasapuolisuutta ja reilun pelin sääntöjä. He oppivat hyväksymään sen, että jos on esimerkiksi muita heikommassa asemassa, voi joku saada enemmän jostain erityisestä ansiosta. Tällainen vuorovaikutus tovereiden kesken tukee oikeudenmukaisuuden kehitystä ja herkistää lasta toisen näkökulman ymmärtämiselle. (Nurmi ym. 2014, 122)

Ihmisen kyky kunnioittaa ja arvostaa muita, kyky käyttäytyä sovittujen sääntöjen mukaisesti ja kyky ottaa huomioon heidän oikeutensa, näkyy ihmisen sosiaalisissa taidoissa. Muiden ihmisten kanssa käytävä sosiaalinen kanssakäyminen edellyttää monia ominaisuuksia, kuten tasapainoista tunne-elämää, tervettä itseluottamusta, harkintaa, empatiaa sekä kykyä arvioida ja kontrolloida omaa käytöstään (Keltinkangas 2010, 158-159)

Yhteisön jäsenyys edellyttää Wengerin [1995] mukaan vastavuoroista sitoutumista. Tämä muodostaa yhteisön perustan. Yhteisöön sitoutuminen edellyttää ylläpitoa ja panostamista eikä se ole itsestäänselvyys. Jokainen yhteisön jäsen löytää identiteettinsä ja oman paikkansa suhteessa yhteisöön. Nämä identiteetit artikuloidaan yhteisen sitoutumisen kautta ja ovat kiinnittyneitä toisiinsa. (Koivula 2010, 20.) Kenties tärkein yhteisön tehtävä on kuitenkin toimia oppimisen ja osallistumisen mahdollistajana. Jäsenyyden prosessit ja yhteisöön liittyminen edellyttävät yksilöltä valmiutta oppia ja kehittyä. (Koivula 2010, 21.)

### 3.3 Restoratiivisuus

Sovittelussa konflikteja lähestytään restoratiivisin menetelmin, jolloin rankaisun sijaan pyritään yhdessä korjaamiseen, ihmissuhteiden eheytymiseen, kohtaamiseen ja ratkaisun löytymiseen, jotka estävät tulevaisuudessa mielipahan syntymisen uudestaan. Sovittelun lähtökohdat ovat suurelta osin restoratiivisuudessa. (Salonen, 2016.) Nykyisin koulusovittelussa restoratiivisen sovittelun malli on korostunut hyvin paljon.

Lähtökohdانا on ollut luoda nollatoleranssiin ja rankaisuun pyrkiville käytännöille ja toimintapoliitikoille vastaus nuorten ongelmalliselle käytökselle. Erilaisia restoratiivisia malleja on ol-

lut käytössä, kuten sovittelukehät (peacemaking circles), sovittelu ja konferenssi-malli. Koulumaailmaan restoratiivisuuden kääntäminen ei ole ollut yksinkertaista, sillä varsinainen restoratiivinen oikeus on kehitetty rikosoikeuden piirissä. (Ervasti & Nylund 2014, 385.)

Restoratiivisuus ilmenee tilassa ja ympäristössä yhteistyönä, kohtaamisena, osallisuutena ja ratkaisemisena. Jotta konfliktin ratkaisu on mahdollista, nämä tekijät tulee olla luotuna. Sen sijaan restoratiivinen oppiminen ilmenee sosiaalisissa tilanteissa vuorovaikutuksena, kunnioittamisena, kuuntelemisena, dialogina, tarpeina, tunteina, ajatuksina ja tekoina. Restoratiivisen oppimisen tuottama tulos on Gellinin (2011, 176.) mukaan vastuunotto, aktiivisen kansalaisuuden ja pystyvyyden lisääntyminen, kehittynyt empatiakyky ja sosiaalisten tilastojen kehittyminen.

Restoratiivisessa ajattelutavassa huomioidaan toisen ihmissuhteet ja tunteet ja se on kunnioittavaa kohtaamista. Siinä korostetaan yhteistyössä syntyvää lopputulosta ja myönteistä prosessia, joka perustuu yhteisymmärrykseen. Keskeistä on, että asianosaisille tapahtuneen teon tai tilanteen voi palauttaa niin, että he voivat olla osallisia ja aktiivisia sen suhteen ja he voivat löytää itse asiaansa ratkaisun. (Verso - vertaissovittelu. 2016.)

Restoratiivista ajattelua tukevassa päivähoitoyksikössä ilmapiiri, työrauha ja yhteisö paranevat, eristäminen, eristäytyminen, kiusaaminen sekä häiriökäyttäytyminen vähenevät, yhteenkuuluvuus ja yhteisöllisyys kohoavat ja henkilökunnan uupumisen riski vähenee. Lasten itsetunto ja moraalit kohoavat ja he tulevat osallisiksi. (Salonen 2016.)

### 3.4 Monikulttuuriset lapset

Suomalaisen varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, oppimista, tervettä kehitystä ja kasvua sekä tukea huoltajien ja vanhempien antamaa kotikasvatusta. (Santala & Tranberg 2011.) Lapsen toisen kielen kehittymisen tukeminen sekä lapsen oman äidinkielen tukeminen on tärkeää, sillä kielellä on kasvatuksellinen ja sosiaalinen tehtävä. Tukemalla maahanmuuttajataustaisen lapsen kulttuuri-identiteetin kehittämistä ja lapsen kaksikielisyttä, autetaan samalla kotoutumista kasvuympäristöön ja ehkäistään oppimisvaikeuksia, jotka voivat ilmetä myöhemmin perusopetuksessa.

Lapsella on oikeus turvattuun huolenpitoon, kasvuun, hoitoon ja oppimiseen riippumatta asuinpaikasta, etnisestä alkuperästä tai sosiaalisesta ja kulttuurisesta taustasta. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2007.)

Kielen oppiminen mahdollistaa sen, että kielen omaksumisen myötä lapsi saavuttaa tietoisuuden omista tarkoituksistaan ja omasta toiminnastaan sekä saa toiminnastaan palautetta ja lapsi oppii myös suunnittelemaan omaa toimintaansa. Kieli auttaa lasta viestimään toiveistaan ja tarpeistaan sekä omasta minästään ja lisää mahdollisuuksia vaikuttaa muihin. (Santala & Tranberg 2010.) On tärkeää kasvattajan näkökulmasta, että lapselle tarjotaan rikas ja sävykäs kielellinen ympäristö. Kannustava ja keskusteleva ilmapiiri edistää hyvän kielen kehittymistä. (Reunamo 2007, 91.)

Jonkinlaisen yhteisen toimintakielen keksiminen on tärkeää. Henkilökunnan täytyy lähteä mukaan pikkuhiljaa ja tavoitteena on saada edes jonkinlaista kommunikointia aikaiseksi. Ilmeillä ja eleillä on erittäin suuri rooli ja merkitys päiväkodin arjessa ja henkilökunta aloittaa hyvin rauhallisesti sekä selkeillä ohjeilla. Lasten kanssa toimiessa ja lapsia ohjattaessa käytännössä tämä näkyi siten, että otettiin käyttöön elekieli. (Santala & Tranberg 2010.) Lapsi tottuu siihen, että yhdessä tuotettu kieli tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia osallistumiseen, kun hän saa kokemuksia yhteisen kielen luomisesta. (Reunamo 2007, 93.)

Päiväkodissa saattaa helposti muodostua väärinkäsityksiä yhteisen kielen puuttuessa. Työntekijät päiväkodissa eivät aina muista tilanteissa ottaa huomioon sitä, ettei maahanmuuttajalapsi ymmärrä aina ohjeita täysin, jos ne ovat suomenkielellä. (Santala & Tranberg 2010.) Kokonainen maailmankuva, käsitykset uskonnosta sekä oikeasta ja väärästä ja myös tavat ja perinteet voivat olla täysin erilaisia eri kulttuureissa. Eri kulttuureista tulevat ihmiset voivat olla siis hyvinkin erilaisia. (Santala & Tranberg 2010.)

Usein yhteydenpidon katkeamiseen ja jopa syrjintään voivat helposti johtaa väärinkäsitykset, jotka syntyvät kulttuurien välisessä viestinnässä. Osittain tämä johtuu siitä, miten sanomia ja viestintää tulkitaan, kun osallistujilla on erilaiset viestintä- ja tietomallit. Meillä on odotuksemme siitä mitä ja miten asia sanotaan ja miten tietyissä tilanteissa toimitaan. (Santala & Tranberg 2010.)

Kulttuuri vaikuttaa ihmisen temperamenttiin ja persoonallisuuteen ja eri kulttuureissa on erilaiset tavat käyttäytyä. Joissain kulttuureissa ollaan huomattavasti eläväisempiä ja tunteet näytetään avoimesti, kun taas joissain kulttuureissa saatetaan arvostaa rauhallisia, hieman sisäänpäin suuntautuneita ihmisiä. (Santala & Tranberg, 2010.) Kuulluksi tuleminen ja kunnioittava kohtaaminen ovat tärkeintä, kuten myös avoimuus ja rehellisyys. Samoin myös omien ajatusten tutkiskelu ja mietiskely sekä sen pohtiminen, mitkä asiat vaikuttavat omaan suhtautumiseen. (Pernaa 2014.) Lapsen yksilöllinen kunnioitus ja lapsuuden arvostus ovat edelleen työn järkähtämätön peruspilari varhaiskasvatustyössä, olivat lapsen taustat missä tahansa. (Pernaa 2014.)

On myös otettava huomioon eri kieli- ja kulttuuritaustaista väestöä koskevat lait, kun puhutaan maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksesta. (Santala & Tranberg, 2010.)

### 3.5 Lait, sopimukset ja määräykset

Lasten päivähoitoon, Versoon ja Miniversoon liittyy useita lakeja, sopimuksia ja määräyksiä, jotka vaikuttavat taustalla ja jotka tulee huomioida varhaiskasvatuksen ja toiminnan suunnittelussa. Ohjeitten ja määräysten tavoitteena on turvata laadukas varhaiskasvatustoiminta. Sopimusten, lakien ja määräysten myötä varhaiskasvatuksessa taataan myös työntekijöiden ja asiakkaiden oikeusturva. (Järvinen 2009.) On tärkeää huolehtia lakien, sopimusten, eettisten periaatteiden ja määräysten noudattamisesta, kun työskennellään sosiaali- ja terveysalan ammateissa. Yleisiä ammattitaitovaatimuksia, jotka ohjaavat toimintaa sosiaali- ja terveysalalla, ovat puolestaan palvelumyönteisyys, asiakaslähtöisyys, moraalinen harkinta, vuorovaikutuksellinen osallistuminen ja pyrkimys kestävään kehitykseen. (Järvinen 2009.)

Kansalaisten sosiaalisia perusoikeuksia säätelee perustuslaki, eli Suomen hallitusmuoto. (Järvinen 2009.) Sosiaalisia perusoikeuksia ovat muun muassa lasten oikeus tasavertaiseen kohteluun, hyvinvointiin ja kasvuun sekä oikeus siihen, ettei ketään aseteta eri asemaan ilman hyväksyttävää periaatetta iän, alkuperän, sukupuolen, kielen, vakaumuksen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, terveydentilan tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. (Järvinen 2009.)

Varhaiskasvatuslaki (36/1973 2§) määrää, että lasten päivähoito on pyrittävä järjestämään niin, että se edistää lapsen kehitystä ja oppimahdollisuuksia sekä tarjoaa jatkuvan hoidon sinä vuorokaudenaikana, jona sitä tarvitaan. Myös perustuslaissa (731/1996 §) säädetään, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Vanhempainrahakauden jälkeen jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan. (Järvinen 2009.) Päivähoidon tulee tarjota jokaiselle lapselle jatkuvat, lämpimät ja turvalliset ihmissuhteet. Sen täytyy tarjota monipuolisesti lapsen kehitystä tukevaa toimintaa sekä suotuisa kasvuympäristö. Päivähoidon tulee edistää myös lapsen sosiaalista, fyysistä ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen eettistä, älyllistä, uskonnollista ja esteettistä kasvatusta. (Järvinen 2009.) Esiopetus on säädetty perusopetuslain säädännön kautta ja nykyistä 1973 vuoden päivähoitolakia on täydennetty useaan kertaan. (Järvinen 2009.)

Varhaiskasvatulain (36/1973 2a§) mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on;

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä;
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;
- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä;
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen;
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. (Finlex 2016.)

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa (12-13 artikla) todetaan, että lapsella, joka kykenee muodostamaan oman näkemyksensä, tulee olla mahdollisuus ilmaista vapaasti näkemyksensä kaikissa itseään koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimituksissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä kansallisen lainsäädännön menettelytapojen mukaisesti. Lapsella on oikeus ilmaista vapaasti mielipiteensä. Tämä oikeus sisältää vapauden hakea, vastaanottaa ja levittää kaikenlaisia tietoja ja ajatuksia yli rajojen suullisessa, kirjallisessa, painetussa, taiteen tai missä tahansa muussa lapsen valitsemassa muodossa.

## 4 Opinnäytetyön toteutus

### 4.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimusongelma

Opinnäytetyöni tutkimusongelmia pohdittiin yhdessä päiväkodin johtajan ja varajohtajan kanssa huomioiden molempien tavoitteet tutkimukselle. Miniverso-koulutus ei ollut päiväkotiyksikölle entuudestaan tuttu, joten he eivät tienneet, mitä odottaa koulutukselta. Päiväkotiyksikön työntekijät ovat käyneet Miniverso-koulutuksen syyskuun alussa. Haluttiin selvittää koulutuksen jälkeen, kokivatko työntekijät koulutuksen hyödyllisenä ja ovatko he motivoituneita käyttämään opittua uutta tietoa työssään. Huolenaiheena oli, jääkö koulutuksen tuoma tieto vain teoreettiseksi pohjaksi, mutta sitä ei kuitenkaan osattaisi tai haluttaisi jalkauttaa päiväkodin käytäntöön ja osaksi arkipäiväistä toimintaa.

Kohderyhmänä ovat helsinkiläisen päivähoitoyksikkö Herukka-Vaapukan työntekijät, yhteensä 28 työntekijää. Tutkimukseni avulla saadaan uutta tietoa molempien päiväkotien johtajille sekä koko henkilökunnalle. Tutkimuksestani on hyötyä myös muille päiväkodeille sekä toimipisteille, jotka haluavat tietoa tai uutta näkökulmaa Miniversosta ja sen hyödyllisyydestä varhaiskasvatusympäristössä.

Monikulttuurisella alueella päiväkotiyksikössä pohdittiin myös, kuinka uuden työmenetelmän käyttö onnistuu monikulttuuristen lasten kanssa ilman yhteistä kieltä. Päiväkotiyksikössä on ollut aikaisemmin hankaluuksia selvittää ristiriitatilanteita ja toteuttaa hyvää vuoropuhelua yhteisen kielen puuttumisen vuoksi. Päiväkoti toivoi, että Miniverso tuo heille uuden menetelmän helpottaakseen tällaisten ristiriitatilanteiden hoitamista.

Monikulttuurisuus päiväkodissa lisää haasteita ristiriitatilanteiden selvittämisessä, sillä kun yhteistä kieltä ei ole, lapsen on hankalampaa kertoa mitä esimerkiksi riidan aikana on tapahtunut, jos aikuinen ei ole nähnyt tilannetta. Kielelliset haasteet vaikeuttavat myös varhaiskasvattajan ohjeiden ja puheen ymmärtämistä. Lapsen voi olla hankalaa pysyä perässä selvittelytilanteessa. Eri kulttuureissa on myös eri käsityksiä siitä, kuinka erilaiset tilanteet hoidetaan ja arvot ja normit vaihtelevat eri kulttuureissa. Päiväkodin säännöt ja toimintatavat eivät ole itsestään selviä lapsille eivätkä lasten vanhemmille.

Tarkoitus oli selvittää, kokevatko työntekijät uuden työmenetelmän käytön monikulttuuristen lasten kanssa haasteelliseksi ja löytää myös työntekijöiden vastausten perusteella mahdollisia uusia ideoita ja toimintatapoja monikulttuuristen lasten kanssa työskentelyn helpottamiseksi ja paremman kommunikoinnin mahdollistamiseksi. Päiväkotiyksikön molempien päiväkotien työntekijöiltä esitettiin kyselylomakkeiden muodossa samat kysymykset.

Tutkimuskysymykseni ovat:

Miten koulutuksen uudet työmenetelmät otetaan käytäntöön päiväkodissa?

Minkälaisia työntekijöiden näkemykset ovat uuden työmenetelmän hyödyllisyydestä?

Mitkä ovat haasteita Miniverson käytössä?

Miten kommunikaatio monikulttuuristen lasten kanssa toteutuu työmenetelmää käytettäessä?

#### 4.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta

Halusin saada tietoa päivähoitoyksikön molempien päiväkotien työntekijöiltä, sillä sekä Herukan että Vaapukan työntekijät osallistuvat Miniverso-koulutukseen. Lisäksi sain opinnäytetyössäni laajemman ja sain kerättyä enemmän tietoa. Päivähoitoyksikön työntekijöitä on yhteensä 30 ja tutkimukseeni osallistuivat Herukka-Vaapukka päivähoitoyksikön kaikki työntekijät.

Tutkimusmenetelmän valinta oli melko selkeä ja valitsin tutkimusmenetelmäksi kyselylomakkeet, jotka toimitin molempiin päiväkoteihin ja päiväkotien johtajat jakoivat kyselylomakkeet kaikille työntekijöille. Pohdin aluksi mahdollisuutta haastattelusta, mutta niin monen työntekijän haastattelu vie paljon aikaa ja haastatteluajoja työajalla on hankala järjestää. Tutkimusmenetelmiä valittaessa on hyvä pitää mielessä, että tutkimusongelmasta tulisi seurata ratkaisuja. Täytyy siis miettiä, mitkä ovat ne tutkimustekniikat, joilla saan aineistosta parhaiten tiedon irti ja mitkä ovat ne aineistot, joiden avulla saan parhaiten tietoa tutkimuskohteestani. (Saukkonen 2016.)

Halusin, että työntekijöillä on rauhassa aikaa vastata kysymyksiin esimerkiksi kotonaan. Kyselylomakkeet mahdollistavat tämän ja lisäksi jää aikaa myös pohtia, tuleeko heillä mieleen uusia ideoita monikulttuuristen lasten kanssa työskentelyyn. Haastattelutilanteessa haastateltavilta voi jäädä jotain sanomatta siinä hetkessä, mikä tulee vasta myöhemmin mieleen. Oman rehellisen mielipiteen ilmaiseminen on usein myös helpompaa paperilla, kuin suullisesti.

Opinnäytetyössäni on käytetty kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, mutta siinä on piirteitä myös kvantitatiivisesta tutkimuksesta. Kyselylomakkeeseen vastasivat päivähoitoyksikön työntekijät molemmista päiväkodeista ja kysymykset olivat pääsääntöisesti avoimia kysymyksiä tai väittämiä. Loin kysymyslomakkeet oman mielenkiintoni sekä päiväkotien johtajan toiveiden pohjalta. Suunnittelin kyselylomakkeita syksyn aikana ja etsin teoretietoa aiheesta. Sain tutkimusluvut loppuvuodesta ja toimitin välittömästi kyselylomakkeet päivähoitoyksikköön. Jätin paikan päälle suljetun laatikon, johon täytetyn lomakkeen voi pudottaa.

Olin ajatellut aluksi kuukauden pituista vastausaikaa, mutta totesimme päiväkodin johtajan Sari Mäkisen kanssa, että kuukausi voi olla liian pitkä vastausaika, joten päätimme muuttaa vastausajaksi kaksi viikkoa. Kahden viikon kuluttua hain laatikon lomakkeineen päiväkodilta. Uskon, että työntekijöille tulee turvallisempi olo, kun vastaukset voi jättää suljettuun laatikkoon, eikä niitä pääse lukemaan kukaan ulkopuolinen. Tämä lisää myös luotettavuutta.

#### 4.3 Tutkimusaineiston analysointi ja luotettavuuden arviointi

Validiuden ja reliabeliuden käsitteitä käytetään usein arvioitaessa tutkimuksen tasoa ja johtopäätösten pätevyyttä ja molemmat liittyvät eri tavoin tutkimuksen luotettavuuteen tiedon tuottajana. Yksiselitteisemmin käsitettävissä on reliabelius. Se tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tuloksia voidaan pitää toistettavina ja tutkimustyö on tehty näin huolellisesti. Toisin sanoen, tulokset eivät saisi olla sattumanvaraisia. (Saukkonen 2016.)

Validius on yleensä huomattavasti ratkaisevampi laadun kriteeri tutkimuksen kannalta, koska siinä kyse on mahdollisista systemaattisista ongelmista tutkimuksen tulkinnoissa tai suorituksessa. Validius tarkoittaa yleisesti ottaen aineistosta tehtyjen johtopäätösten luotettavuutta. Sitä, että se mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata tai tutkia, sitä myös mitataan tai tutkitaan. (Saukkonen 2016.)

Luotettavuutta arvioidessa täytyy huomioida, että avoimia kysymyksiä esitettäessä työntekijät tulkitsevat kysymykset omalla tavallaan ja myös tutkimuksen tekijä tulkitsee vastauksia ja kysymyksiä. Vastauksia voidaan tulkita monella eri tavalla ja siksi on huomioitava väärintulkinnan mahdollisuus. Kysymykset on pyritty pitämään helposti ymmärrettävinä, jotta väärintulkintoja pystytään välttämään mahdollisimman hyvin.

Hyvässä tutkimusraportissa tutkija arvioi käytettävissä olevien tietojen perusteella koko tutkimuksen luotettavuutta eli validiteettia ja reliabiliteettia. On hyvin tärkeää tutkimuksen luotettavuuden kannalta, että vastausprosentti on korkea, otos on edustava, tarpeeksi suuri ja kysymykset mittaavat oikeita asioita kattaen koko tutkimusongelman. (Heikkilä 2014.) Tutkimuksessani tulee esille näkökulma vain yhdestä päivähoitoyksiköstä, eli kahden päiväkodin työntekijöiltä. Tuloksia ei voida yleistää jokaiseen päiväkotiin sopiviksi ja tulokset voivat vaihdella eri päiväkotien välillä. Tuloksia voidaan kuitenkin hyödyntää muissakin päiväkodeissa. Miniverso-koulutuksesta ja koulutuksen toimivuudesta sekä haasteista päiväkodeissa voidaan saada uutta tietoa ja erilaisia näkökulmia.

Tuloksiin vaikuttaa myös se, vastaavatko kyselylomakkeisiin kaikki päiväkodin työntekijät vai vain osa työntekijöistä, jolloin tuloksia ei voida yleistää koko päiväkodin mielipiteeksi ja yh-



teiseksi kokemukseksi. Toivoin, että jokainen työntekijä olisi vastannut kyselylomakkeeseen saadakseni mahdollisimman laajan näkökulman. Tutkimukseni kannalta otos on tarpeeksi suuri ja vastausprosentti korkea tutkittaessa tätä päivähoitoyksikköä. Jotta voitaisiin yleistää Miniverso-koulutuksen sisältöön liittyviä mielipiteitä ja menetelmän toimivuutta kaikissa päiväkodeissa, otoksen tulisi olla suurempi ja tutkimuksen laajempi.

Käytin tutkimuskysymyksiäni pohjana kyselylomakkeen luomiselle ja halusin ottaa mukaan lomakkeeseen sekä avoimia kysymyksiä, että väittämiä. Väittämien avulla saa helposti perustietoa ja väittämiä on myös helppo analysoida. Avoimista kysymyksistä puolestaan saa yksityiskohtaisempaa tietoa ja ne tuottavat todennäköisemmin enemmän tutkittavaa materiaalia. Riskinä oli, että avoimia kysymyksiä jätetään usein helpommin tyhjäksi. Onneksi tyhjiä kohtia jätettiin suurimpaan osaan kysymyksistä vain vähän, ja sain suurimpaan osaan kysymyksistä riittävästi vastauksia.

Kyselylomakkeeni sisälsi neljä eri osiota. Tutkin muutamien alkukysymysten avulla vastaajien demografisia tietoja. Kuitenkin osa vastaajista jätti tästä osiosta kohtia tyhjäksi, joten se olisi hankaloittanut tietojen hyödyntämistä. Tutkimuksen edetessä en kokenut myöskään tarpeelliseksi saamiani demografisia tietoja työkokemuksesta tai ammattikunnasta, joten päätin olla hyödyntämättä näitä tietoja lopullisessa tutkimuksessani. Alkukartoituskysymysten jälkeen lomakkeessa oli kolme muuta osiota, joista yksi käsitteli Miniverso-koulutusta, toinen koulutuksen jalkautumista päiväkotiin ja viimeisessä osiossa kysyttiin Miniverson käytöstä monikulttuuristen lasten kanssa.

Analysoin kyselylomakkeita käymällä ne ensin läpi ja tekemällä muistiinpanoja havaitsemistani asioista. Etsin vastauksista yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia ja otin havaintoni ylös paperille. Väittämien tulokset vein sähköisesti Excel-taulukkoon ja tein niistä erilaisia diagrammeja tulosten selkeyttämiseksi. Yhdistelin avoimien kysymysten vastauksia erilaisiin luokkiin ja eri luokista oli helppo löytää vastauksien samankaltaisuus sekä eroavaisuudet.

Kyselylomakkeessani kysytään, työskenteleekö työntekijä Herukassa vai Vaapukassa. Hyödynsin tätä tietoa nähdäkseen päiväkotien vastausprosentit. Vertailin päiväkotien vastauksia joissakin kohdissa, mutta pääasiallisesti halusin kuitenkin koota tutkimuksen koko päivähoitoyksikön työntekijöiden kannalta enkä keskity liikaa vertailemaan heitä keskenään. Ajankäyttöä täytyi suunnitella, jotta en tekisi tutkimuksestani liian laajaa.

## 5 Tutkimustulokset

Kyselylomakkeet jaettiin kaikille Herukka-Vaapukka-päivähoitoyksikön työntekijöille. Kyselylomakkeen alussa kerroin kyselyn olevan osana opinnäytetyötäni ja, että kysely on luottamuksellinen ja vastaukset käsitellään anonyymisti.

Päiväkoti Herukassa on yhteensä 11 työntekijää, joista kyselyyn vastasivat kaikki työntekijät. Herukan vastausprosentti on siis 100 %. Päiväkoti Vaapukassa on yhteensä 17 työntekijää, joista pitkäaikaisella sairauslomalla 2 työntekijää. Näin ollen kyselyyn oli mahdollisuus vastata yhteensä 15 työntekijällä. Vastauksia tuli 12, eli Vaapukan vastausprosentti on 70 %. Kaikki kyselyyni vastanneet työntekijät ovat käyneet puoli päivää kestävästä Miniverso-koulutuksen syksyllä 2016.

## 5.1 Alkukartoitus

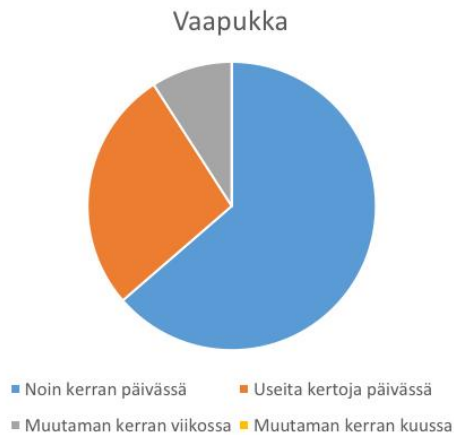
Halusin alkuun tiedustella päivähoitoyksikön työntekijöiden koulutustaustaa. Vaapukassa työskentelee yhteensä 7 lastenhoitajaa, 3 lastentarhanopettajaa ja 2 erityisavustajaa. Herukassa lastenhoitajia on yhteensä 6, lastentarhanopettajia 4 ja lisäksi 1 erityislastentarhanopettaja. Päivähoitoyksikössä on siis monenlaista osaamista, joka on syntynyt erilaisten tutkintojen kautta ja kahden päiväkodin välillä ei ole henkilöstön koulutustaustassa suuria eroavaisuuksia, jotka voisivat vaikuttaa merkittävästi tuloksiin.

Kyselyn alussa kysyttiin myös, kuinka usein päiväkodin työntekijät kohtaavat konfliktitilanteita työpaikalla lasten kanssa. Huomasin, että Herukalla ja Vaapukalla oli jonkin verran eroa vastauksissa. Vastausten perusteella suurin osa Herukan työntekijöistä kokee, että konfliktitilanteita on useita kertoja päivässä. Vaapukan puolella puolestaan konfliktitilanteita on suurimman osan mielestä noin kerran päivässä. Sekä Herukan että Vaapukan työntekijöistä muutama vastasi myös, että konfliktitilanteita päiväkodissa olisi vain muutaman kerran viikossa.

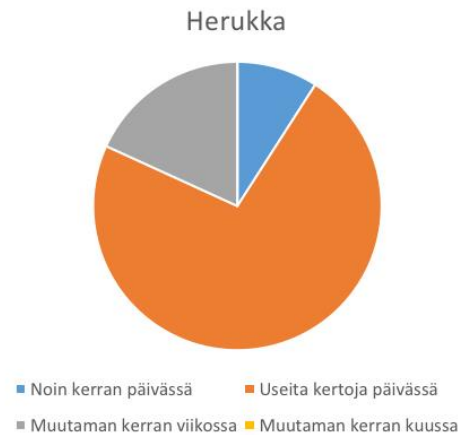
Erot voisivat selittyä esimerkiksi erilaisten ihmisten näkemyseroilla siitä, mikä lasketaan konfliktiksi ja kuinka työntekijät kokevat arkiset tilanteet päiväkodissa. Monikulttuuristen ja pienten lasten määrä on suurin piirtein sama molemmissa päiväkodeissa, joten niillä ei pitäisi olla vaikutusta konfliktitilanteisiin. Yleisesti ottaen päivähoitoyksikössä on tulosten mukaan kuitenkin konflikteja kerran päivässä tai useammin ja uudet näkemykset ja työmenetelmät ovat usein tarpeellisia konfliktitilanteiden vähentymisen ja selvittelyn kannalta. Päiväkodin varajohtaja Eira Heino kokeekin, että Miniverso-koulutus on todella tarpeellinen ja ajankohtainen heidän päivähoitoyksikössään.

# Lasten konfliktitilanteet

## Päiväkoti Vaapukassa



## Päiväkoti Herukassa



Kuva 3: Lasten konfliktitilanteet

Työntekijät saivat kertoa, millä tavalla konfliktitilanteita on ratkaistu ennen Miniverso-koulutusta. Suurin osa vastaajista mainitsi, että konflikteja on ratkaistu pääasiassa keskustelemalla. Keskustelu-sana mainittiin 13 kertaa työntekijöiden vastauksissa. Usein vastattiin myös, että anteeksipyyntö kuuluu osaksi konfliktitilanteiden ratkaisua. Vastauksista kävi ilmi, että päiväkotiyksikössä myös monet apuvälineet, kuten tunnekuvat, tukiviittomat ja puhehiiri ovat olleet käytössä tällaisissa tilanteissa.



Kuva 4: Konfliktitilanteiden ratkaisu ennen Miniversoa

## 5.2 Miniverso-koulutus

Miniverso-koulutus osiossa kysyttiin, kuinka tyytyväinen on ollut koulutukseen asteikolla yhdestä viiteen, kun 1 on ei lainkaan tyytyväinen ja 5 on erittäin tyytyväinen. Vastaajista suurin osa (12) ympyröi vaihtoehdon 4, eli olivat tyytyväisiä koulutukseen. Lähes yhtä suuri osa (10) valitsi vaihtoehdon 3, joten he eivät olleet erityisen tyytyväisiä, mutta eivät myöskään tyytymättömiä koulutukseen. Vastaajista 1 oli koulutukseen erittäin tyytyväinen ja valitsi vaihtoehdon 5. 1 ja 2 vastausvaihtoehtojen vastausprosentti oli 0%. Kukaan vastaajista ei siis ollut sitä mieltä, että ei olisi lainkaan tyytyväinen koulutukseen. Keskimääräisesti koulutukseen ollaan oltu melko tyytyväisiä.

Työntekijöiltä kysyttiin, mitkä asiat vaikuttivat tyytyväisyyteen. Vaikka yleisesti ottaen koulutukseen oltiin melko tyytyväisiä, osa koki, ettei koulutus tarjonnut riittävästi uutta tietoa ja osa työntekijöistä kertoi, että teoriaa oli liikaa ja toimintaa olisi voinut olla enemmän. Suurin osa vastaajista koki, että koulutus oli kiinnostava ja kouluttajaan oltiin tyytyväisiä. Koulutusta pidettiin myös selkeänä.

Kyselylomakkeessa kysyttiin myös, ovatko työntekijät oppineet uusia työkaluja ja/tai taitoja Miniverso-koulutuksessa. Kysymykseen vastattiin asteikolla 1-5. 2 työntekijää valitsi vaihtoehdon 1 eli eivät saaneet mielestään lainkaan uusia työkaluja tai taitoja koulutuksesta. 1 työntekijä valitsi vaihtoehdon 2. Vaihtoehdon 3 valitsi 11 työntekijää. Vaihtoehdon 4 oli valinnut

yhteensä 6 työntekijää ja vaihtoehdon 5 oli valinnut 2 työntekijää, eli olivat mielestään saaneet melko paljon tai paljon uusia taitoja tai työkaluja. 1 vastaaja jätti vastaamatta kysymykseen. Suurin osa vastaajista oli vastausten perusteella sitä mieltä, että he olivat oppineet ainakin jonkin verran uusia taitoja ja/tai työkaluja Miniverso-koulutuksessa. Kasvattajat kertoivat, että uusia työkaluja ovat muun muassa kuvat ja kortit puheen tukena. He kertoivat oppineensa, miten tilanteet hoidetaan syyllistämättä ketään. Uutta tietoa kasvattajat saivat myös kyselyn mukaan sovittelumenetelmästä ja ratkaisujen etsimisestä.

<i>Oleellisesti asioissa ei mitään todella uutta</i>	<i>Uusia keinoja/toimintamalli, mutta liikaa teoriaa, jotka jo tiedossa</i>	<i>Aikaa oli vähän ja ehkä lisää harjoittelua ja esimerkkejä</i>	<i>Kouluttajat osasivat hyvin hommansa, lasten osallistuminen, selkeys</i>
<i>Aikaa oli vähän ja ehkä lisää harjoittelua ja esimerkkejä</i>	<i>Aihe oli kiinnostava Puhehiiri, harmin kivet. Riita on jokaisen oma, älä varasta sitä</i>	<i>Kouluttajan innostava tapa tuoda asiat esille</i>	<i>Kiva idea ja vetäjä Oli kiinnostavaa seurata</i>
<i>Ajatus siitä, että lapsi omistaa riidan joten hänen kuuluu myös olla osallisena ratkaisun etsimisessä</i>	<i>Kuinka ristiriitatilanteet selvitetään syyllistämättä ketään</i>	<i>Struktuuri ratkaista, kuvien tuki, sovittelu, sopimukset</i>	<i>Miniverso-kortit helpottavat selvittelyä lasten kanssa jotka eivät osaa suomea</i>

Kuva 5: Miniverson koulutuskokemukset

Ensimmäisen osion, joka kosketti Miniverso-koulutusta, lopuksi halusin vielä tietää, jäivätkö työntekijät kaipaamaan lisäkoulutusta tai tukea koulutuksen suhteen ja jos, niin millaista lisäkoulutusta. Suurin osa vastaajista (9) kertoi, että ei tarvitse lainkaan lisäkoulutusta, muutama (3) vastasi, että ei juurikaan tarvitse lisäkoulutusta, usea (6) kertoi tuntevansa tarvetta saada hiukan lisäkoulutusta tai tukea. Paljon tai erittäin paljon tukea tarvitsevia työntekijöitä oli vastausten perusteella kaksi (2). 3 työntekijää jätti vastaamatta kysymykseen.

Mielestäni oli tärkeää koota työntekijöiltä myös tietoa siitä, mikä heidän mielestään onnistui koulutuksessa ja mitä he olisivat kaivanneet vielä lisää. Näin mahdollistetaan koulutuksen mahdollinen kehittäminen parempaan suuntaan sekä vertaistuki muilta koulutuksen käyneiltä, jotka ovat ehkä kokeneet samoin.

Koulutuksen hyvistä puolista oltiin päivähoitoyksikön työntekijöiden kesken melko yksimielisiä. Lähes jokaisessa vastauksessa mainittiin, että koulutus oli selkeä ja konkreettinen. Lisäksi

mainittiin koulutuksen monipuolisuus, tärkeys ja kiva vetäjä. Uudet työvälineet, kuten puhehiiri, kortit ja sopimuslaastarit koettiin hyvinä asioina. Lisäksi mainittiin jälleen, että kouluttaja oli ollut kiinnostunut omasta aiheestaan ja ollut selkeä.

Vaikka koulutukseen oltiin keskimäärin tyytyväisiä, työntekijöillä oli myös melko yhtenäisiä mielipiteitä siitä, mitä he jäivät vielä kaipaamaan lisää. Vastauksissa ilmenivät usein esiin konkreettisuuden ja esimerkkien vähäisyys. Työntekijät olisivat kaivanneet enemmän käytännön esimerkkejä käyttöönoton helpottamiseksi. Lisäksi osa työntekijöistä koki, että he olisivat kaivanneet enemmän ohjeistusta ja ratkaisuja alle 3-vuotiaiden kanssa toimimiseksi. Vastajat kertoivat, että Miniverson käyttöönottoa olisi pitänyt käydä läpi myös monikulttuuristen lasten näkökulmasta ja keksiä ratkaisuja tilanteisiin, joissa yhteistä kieltä ei ole.



Kuva 6: Palautetta koulutuksesta

### 5.3 Koulutuksen jalkautuminen päiväkodin arkeen

Toisessa osiossa siirryttiin pois koulutuksesta ja siirryttiin selvittämään Miniverson käyttöönottoa, sitä, kuinka se todella on jalkautunut päiväkotiyksikön arkeen. Olin myös utelias selvittämään, oliko Herukan ja Vaapukan päiväkodeilla eroa siinä, kuinka Miniverso on jalkautunut ryhmien arkeen.

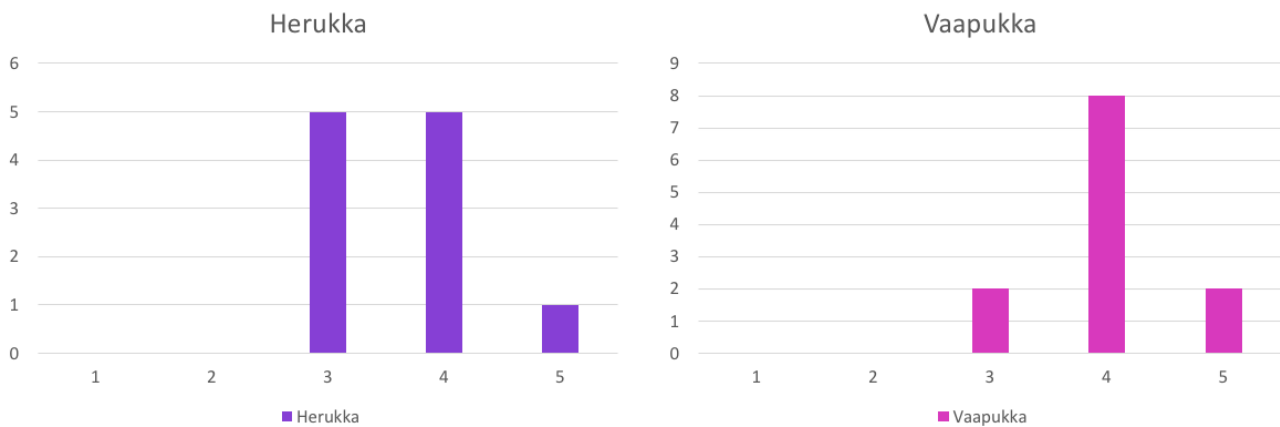
Kysyttiin, ovatko työntekijät motivoituneita käyttämään Miniverson oppeja työssään. Molemmilta päiväkodeilta saatiin melko tasaväkkiset tulokset. Päivähoitoyksikön työntekijöistä kukaan ei vastannut, että ei olisi lainkaan tai olisi vain vähän kiinnostunut ottamaan Miniversoa käyttöön. Vaapukassa näytettiin olevan hiukan motivoituneempia, kuin Herukassa.

Vaapukassa vaihtoehdon 4 valitsi suurin osa (8) työntekijöistä ja Herukassa vaihtoehdon valitsi viisi (5) työntekijää. Päivähoitoyksikön työntekijöistä myös muutama on motivoitunut käyttämään Miniversoa aina. Kaiken kaikkiaan vastausten perusteella kaikki päivähoitoyksikön työntekijät olivat ainakin jonkin verran motivoituneita käyttämään Miniversoa työssään.

## Oletko motivoitunut käyttämään Miniverson oppeja työssäsi?

Vastaajat vastasivat asteikolla 1-5

1= ei ikinä/ei lainkaan 5= aina



Kuva 7: Motivaatio Miniverson käyttöön

Työntekijöiltä kysyttiin, onko Miniverso jalkautunut heidän mielestään ryhmän arkeen. Suuria eroja päiväkotien välillä ei havaittu, mutta kuitenkin vastausten perusteella näyttää, että Vaapukassa jalkautuminen olisi tapahtunut hieman Herukkaa paremmin. Päivähoitoyksikön kyselyyn vastanneista työntekijöistä yli puolet (13) vastasi, että Miniverso on jalkautunut ainakin jonkin verran arkeen. Useiden (7) mielestä Miniverso on jalkautunut melko hyvin päivähoitoyksikköön. Yksi (1) oli sitä mieltä, että Miniverso on jalkautunut erittäin hyvin päiväkotiin ja kahden (2) mielestä on jalkautunut vain vähän.

### 5.3.1 Haasteet

Halusin selvittää syitä, miksi koulutus ei ole jalkautunut päiväkotien arkeen ja jos on jalkautunut, niin kuinka se on käytännössä toteutunut. Koin tämän kysymyksen todella tärkeäksi

niin koulutuksen kehityksen kannalta, kun myös päiväkotiyksikön kannalta. Päiväkotiyksikkö voi kehittää Miniverson käyttöä ja saada myös vinkkejä koulutuksen jalkauttamiseksi vastauksista.

Syitä sille, miksi Miniverso ei ollut jalkautunut kovin hyvin vastaajien mielestä päiväkotiin, oli useita. Tässäkin vastaajilla oli kuitenkin yhteneviä mielipiteitä. Osa työntekijöistä koki, että isompien lasten kanssa Miniverson käyttö on jalkautunut paremmin, pienten kanssa ei juurikaan. Lisäksi useat vastaajista kertoivat, että he kokevat Miniverson sovittamisen arkeen välillä työläänä ja hankalana, hektisyyden ja kiireen vuoksi. Konfliktitilanteiden selvittelyminen Miniverso-menetelmällä vei heidän mukaansa paljon aikaa.

Osa vastaajista kertoi, että ongelma on siinä, että osa työntekijöistä käyttää Miniverson oppeja ja osa ei lainkaan. Työntekijöillä on heidän mukaansa eri näkemyksiä päiväkodin ja ryhmän säännöistä, mikä hankaloittaa Miniverson käyttöä. Yhdeksi jalkauttamista hankaloittavaksi tekijäksi kerrottiin, että ryhmässä on välillä liian vähän aikuisia paikalla.

Muutama vastaajista puolestaan koki, että samankaltaista menettelyä on käytetty jo ennen Miniversoa.

Ervastin ja Nylundin (2014) mukaan sovittelyminen ja konfliktien ratkaiseminen ovat opittavissa olevia taitoja. Kyse ei ole siitä, että toiset ovat synnynnäisesti hyviä sovittelijoita, eli ihmisen henkilökohtaisista ominaisuuksista. Hyvinkin erilaiset persoonat ja ihmiset voivat kehittyä hyviksi sovittelijoiksi. (Ervasti & Nylund 2014, 3.) Sovittelyminen on aivan omanlaisensa professionaalinen taito, joka vaatii harjaantumista, koulutusta ja harjoitusta. (Ervasti & Nylund, 2014, 3.)

Päiväkodin työntekijät ovat kohdanneet useita ongelmia Miniverson käytössä ja oli helppo löytää vastauksista selkeitä yhteneviä vastauksia ja ongelmakohtia. Vastaajat kertoivat suurimmaksi haasteeksi kielitaidon, joka on monilla lapsilla puutteellinen ja siksi sovittelua on vaikea ymmärtää. Lisäksi lasten ikätaso vaikuttaa Miniverson toimivuuteen. Isommat lapset ymmärtävät sovittelun, pienemmät eivät. Työntekijät kertoivat myös, että jotkut lapsista kieltäytyvät sovittelusta ja keskustelusta täysin, jolloin sovittelu on mahdotonta.

Työntekijät ovat kokeneet haasteina myös ajanpuutteen ja he kokevat Miniverson liian aikaa vieväksi, jotta sen saisi sovitettua arkeen. Myös työntekijöillä on ryhmän sisällä erilaisia näkemyksiä Miniversoon ja sen käyttöönottoon liittyen, mikä hankaloittaa käyttöä.



<i>Monivaiheinen. Vie aikaa. S2-kielitaito ei riitä</i>	<i>Työskentelen 1-4-vuotiaiden ryhmässä. Isompien kanssa Miniversoa pystyy käyttämään, pienten kanssa ei</i>	<i>Riitojen selvittely vie aikaa, aina ei kerkeä. Soputaulu ei oel löytänyt aikaa/paikkaa ryhmässä</i>	<i>Mielestäni idea oli jo osin käytössä ja kuvien mukaan ottaminen joka paikkaan työlästä ja vaikea muistaa</i>
<i>Osa ei käytä ollenkaan</i>	<i>Lasten kielitaito ja täysi kieltäytyminen puhumasta. Lapsi ei koe theneensä mitään väärää</i>	<i>Kielimuuri, lasten kieltäytyminen keskustelemasta</i>	<i>Lapsen ikätaso ryhmässämme, heikko suomenkieli</i>
<i>Puhehiirtä ei voi käyttää jos ei ole yhteistä kieltä</i>	<i>Ottaa aikaa tunteiden kunnolliseen nimeämiseen ja selittämiseen</i>	<i>Puhehiiri ei toimi mielestäni ryhmän käytössä -&gt;vaikea ylläpitää touhussa mukana</i>	<i>Joskus tilanteet tulevat yllättäen ja ovat nopeasti reagoitavia (jälkeenpäin muistuu mieleen Miniverso)</i>
	<i>Tiimin aikuiset eivät sitoudu systemaattisesti käyttämään Miniversoa. Lapset eivät siksi ole täysin sisäistäneet ideaa, että he voivat keskenään sopia riitoja</i>	<i>Aina silloin tällöin muistamme sopimuslaastarit. Arjen hektisyys, ei mahdollista aina juurta jaksaen selvittelyyn. Muutamaakin konfliktitilannetta olen selvittänyt 20-30min</i>	

Kuva 8: Miniverson haasteet

### 5.3.2 Onnistumiset

Tulokset kuitenkin kertovat, että menetelmää on alettu käyttää ainakin jonkin verran päivähoitoyksikössä ikäryhmästä ja tilanteesta riippuen. Vastaajien mukaan Miniverso-koulutuksessa opittuja työvälineitä on otettu käyttöön ja käytetty osana arkea ja sovittelua.

Useassa vastauksessa näkyi, että sovittelu on omaksuttu ja menetelmää käytetään tai ainakin harjoitellaan sen käyttöä. Mielestäni on hyvä, että menetelmän ja työvälineiden käyttäjät muokkaavat yhdessä heille ominaisen tavan työskennellä ja ovat löytäneet uusia vinkkejä ja apua osaksi työtään. On olennaista, ettei kaikkia oppeja tarvitse pikkutarkasti noudattaa, vaan hyviä ideoita voi poimia ja luoda oman hyvän tapansa toimia kasvattajana yksin ja yhdessä muun tiimin kanssa.



Kuva 9: Miniverso - onnistumiset

Lopuksi kysyin, kaipaavatko työntekijät tukea koulutuksen jalkautumiseksi omalta tiimiltä, muilta tiimeiltä, esimieheltä tai kenties joltakin toiselta. Suurin osa vastaajista (14) oli sitä mieltä, että he eivät tarvitse tukea lainkaan. Useat (7) olivat sitä mieltä, että kaipaavat tukea omalta tiimiltä. Kaksi (2) kaipaavat tukea muilta tiimeiltä ja esimieheltä.

*"Koko talolta. Vois jakaa kokemuksia. En näe, että muut ryhmät juuri käyttäisivät tätä."*

#### 5.4 Vaikutukset

Kyselylomakkeessa selvitettiin, ovatko konfliktitilanteet helpottuneet työntekijöiden mielestä Miniverso-koulutuksen myötä ja kuinka hyvin lapset ovat omaksuneet sovittelun ristiriitojen selvittämiseen.

Konfliktitilanteiden helpottumista tutkittiin asteikolla 1-5, jossa 1 tarkoittaa, että konfliktitilanteet eivät ole helpottaneet lainkaan ja 5 tarkoittaa, että konfliktitilanteet ovat helpottaneet erittäin paljon. Sekä Herukassa että Vaapukassa suurin osa valitsi neutraalin vaihtoehdon 3. 2 vastaajista jätti tämän kohdan tyhjäksi. Tuloksista näkyy ero Herukan ja Vaapukan välillä, sillä useat Herukan työntekijöistä vastasivat, että konfliktitilanteet eivät ole helpottaneet lainkaan. Vaapukassa taas kukaan ei ollut sitä mieltä, että konfliktitilanteet olisivat pysyneet ennallaan.

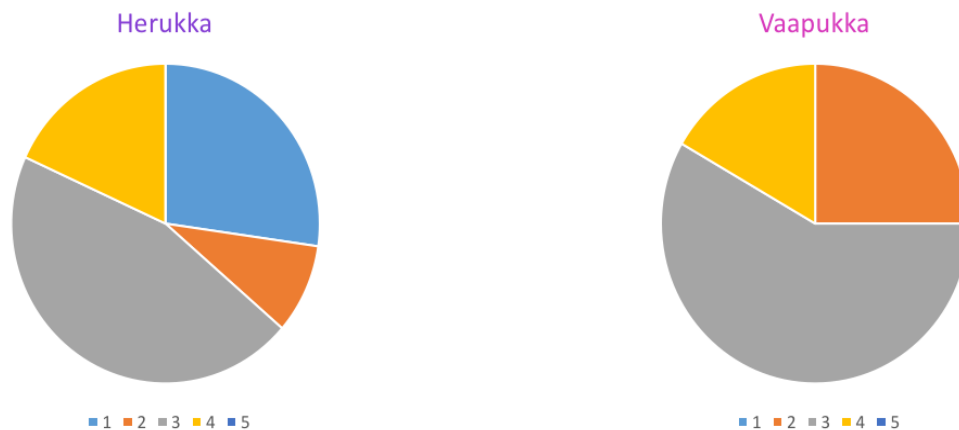
Vaapukassakin useat olivat kuitenkin vastanneet, etteivät konfliktitilanteet ole helpottaneet kovin paljon ja valitsivat vaihtoehdon 2. Molemmista päiväkodeista muutama oli myös vastannut, että konfliktitilanteet ovat helpottaneet melko paljon. Tässäkin erot vastauksissa selittyvät mahdollisesti sillä, että eri lapsiryhmissä Miniverso on otettu eri tavalla vastaan ja erityisesti pienten lasten ryhmissä Miniversoa on haasteellisempaa käyttää.

## Kuinka paljon konfliktitilanteet ovat helpottaneet Miniverso-koulutuksen myötä?

Vastaukset asteikolla 1-5

1= ei lainkaan

5= erittäin paljon



Kuva 10: Konfliktitilanteet Miniverson myötä

Tutkimuksessani kysyttiin kuinka hyvin lapset ovat omaksuneet Miniverson osaksi päiväkodin arkea, kun asteikko on 1-5. Suurin osa työntekijöistä (10) ympyröi vaihtoehdon 3, eli heidän mukaansa lapset eivät ole omaksuneet Miniversoa erityisen hyvin tai huonosti osaksi arkeaan. Useat (6) olivat sitä mieltä, että lapset ovat omaksuneet Miniverson hyvin ja valitsivat asteikolta vaihtoehdon 4. Yksi vastaajista koki, että lapset ovat omaksuneet Miniverson erittäin hyvin ja valitsi vaihtoehdon 5. Tähän kysymykseen vastaamatta jätti yksi henkilö. Tulosten perusteella Miniverso ei ole saanut keskimääräisesti huonoa vastaanottoa lasten keskuudessa, vaan ainakin osa lapsista on omaksunut Miniverson mukaan arkeensa päiväkodissa.

Kuitenkin muutaman (5) mielestä lapset ovat omaksuneet sovittelua vain vähän tai ei lainkaan. Tuloksiin liittyvät vastausten perusteella riittämätön ymmärtäminen kielellisten vaikeuksien vuoksi. Lasten ikä vaikuttaa myös Miniverson omaksumiseen.

Konfliktitilanteet ovat helpottaneet jonkin verran Miniverson myötä. Etenkin isompien lasten ryhmissä konflikteihin on saatu helpotusta. Tulosten mukaan pienten lasten ryhmissä ei ole ollut niin suurta vaikutusta.



Kuva 11: Miniverson vaikutukset päivähoitoyksikössä

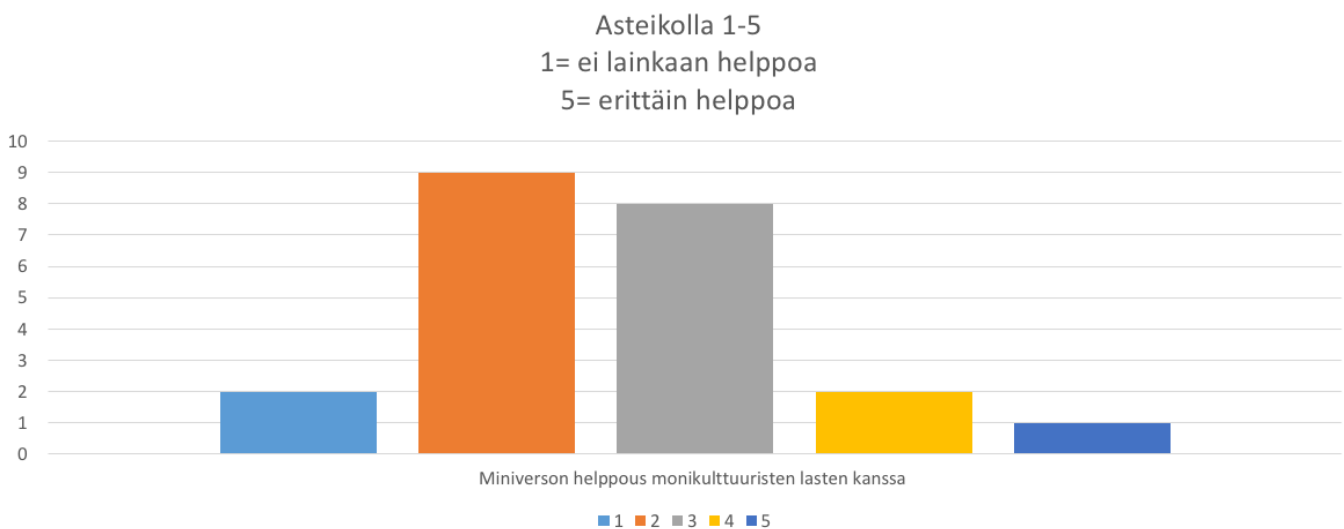
Salosen (2016) tutkimuksessa saatiin samankaltaisia tutkimuksia. Hänen mukaansa tutkimustuloksista ilmeni lasten itseohjautuvan konfliktien ratkaisujen lisääntyminen. Lapset ovat aktiivisempia selvittämään itse riitojaan ja hakevat aikuisenkin sovittelijaksi helpommin, koska tietävät sovitteluprosessin olevan miellyttävä ja turvallinen, eikä syyllistävä.

## 6 Miniverso ja monikulttuuriset lapset

Työntekijöiltä kysyttiin, kuinka helppo Miniverso-koulutuksen sovittelumenetelmää on käyttää monikulttuuristen lasten kanssa. Tähän kysymykseen moni vastasi jo aiemmin kohdissa, joissa puhuttiin Miniverson käytön haasteista. Tämä kysymys vahvistaa tutkimuksen tuloksia siitä, että monikulttuuristen lasten kanssa Miniverson käyttö ei ole kovin helppoa.

Suurin osa vastaajista (9) vastasi vaihtoehdon 2 ja lähes yhtä suuri osa (8) vastasi vaihtoehdon 3. Vain yksi (1) vastaajista oli sitä mieltä, että Miniversoa on erittäin helppo käyttää monikulttuuristen lasten kanssa ja kahden (2) mielestä on melko helppoa käyttää. Suurella osalla työntekijöistä on ainakin jotain haasteita Miniverson käytössä monikulttuuristen lasten kanssa.

## Kuinka helppoa Miniverso-koulutuksen sovittelumenetelmää on käyttää monikulttuuristen lasten kanssa?



Kuva 12: Miniverso ja monikulttuuriset lapset

Useiden vastaajien mielestä ristiriitatilanteet ovat olleet samanlaisia ja pysyneet ennallaan Miniverso-koulutuksen jälkeen, eikä Miniverso ole helpottanut ristiriitojen selvittelyä. Joidenkin työntekijöiden mukaan tilanteet ovat helpottuneet kuitenkin jonkun verran. Erityisesti Miniverson mukanaan tuomat työvälineet, kuten kuvakortit ovat auttaneet selvittelyssä.



Kuva 13: Monikulttuuristen lasten kanssa toimiminen Miniverso-koulutuksen jälkeen

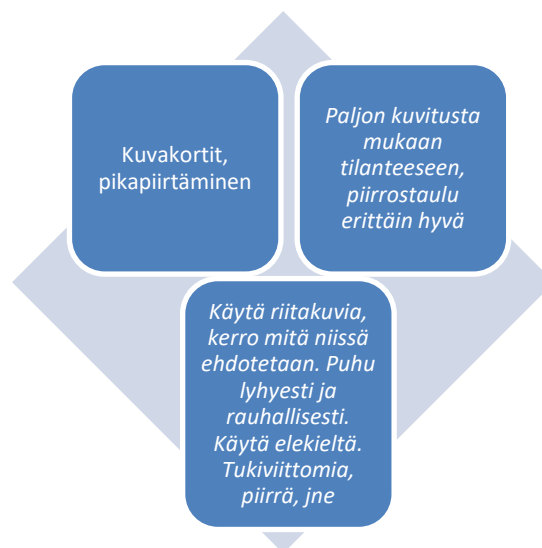
Sain kuulla päiväkodin johtajalta ja varajohtajalta aiemmista haasteista, jotka ilmenevät ristiriitatilanteissa erityisesti monikulttuuristen lasten kanssa, kun yhteistä kieltä ei ole. Uusia ideoita kaivataan jatkuvasti ristiriitatilanteiden ratkomiseksi ja siksi halusin kysyä viimeiseksi, millaisia ideoita päiväkodin työntekijöillä olisi ristiriitatilanteiden selvittämiseen monikulttuuristen lasten kanssa.

Useampi työntekijöistä vastasikin, että he kaipaisivat uusia vinkkejä nimenomaan monikulttuuristen lasten ristiriitatilanteisiin ja ilmeisesti pelkkä Miniverso-koulutus ei ole antanut riittävästi tukea tähän.

*”Siihen tarvittaisiinkin tukea ja apua”*

*”Kaipaam ideoita! Ei ole niitä antaa”*

Työntekijöillä oli joitakin vinkkejä tilanteiden ratkomiseksi, jotka he ovat itse hyväksi havainneet.



Kuva 14: Apuvälineitä monikulttuuristen lasten kanssa toimimiseen

Työntekijät antoivat myös Miniverson apuvälineisiin kehitysehdotuksia, jotta selvittely helpotuisi. Kortteja voisi olla enemmän monipuolisuuden vuoksi ja korttien ohjeet voisivat olla lyhyemmät ja kysymykset selkeämpiä. Koulutuksen käyneiltä työntekijöiltä saatu palaute on erittäin tärkeää Miniverson kehittämiseksi ja ongelmakohtien havaitsemiseksi.

Työryhmien kannattaisikin jakaa jatkossa myös keskenään kokemuksia ja hyväksi havaittuja keinoja toimimiseen monikulttuuristen lasten kanssa, jotta osaaminen vahvistuisi koko päivähoitoyksikössä. Vastausten perusteella ainakin osa työntekijöistä kokee, että tällaiselle toiminnalle olisi tarvetta ja kiinnostusta.

## 7 Johtopäätökset

Oli hienoa huomata, että suurimmalla osalla vastaajista oli selkeä mielipide Miniversosta ja kaiken kaikkiaan kaikkiin kyselylomakkeissa oli paljon materiaalia, mitä käyttää eikä tutkimusmateriaali jäänyt liian pieneksi. Miniverso-koulutukseen ollaan oltu keskimäärin melko tyytyväisiä ja suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että koulutus on tarjonnut heille jotain uutta, jota he voivat hyödyntää työssään. Selkeimpänä hyötynä esiin nousivat erilaiset työvälineet, kuten kortit. Käytännön esimerkeistä pidettiin ja kouluttajaan oltiin tyytyväisiä.

Työntekijät jäivät kuitenkin kaipaamaan lisää apua monikulttuuristen lasten kanssa toimimiseen. Lisäksi konkreettista toimintaa he olisivat kaivanneet enemmän, mikä on ymmärrettävää, kun kyseessä on täysin uusi tapa työskennellä, jota voi olla vaikea aluksi hahmottaa. Useassa vastauksessa toistui toiveet käytännön esimerkeistä arkisiin tilanteisiin ja konkreettinen opastaminen. Koulutus voisikin kenties olla tulevaisuudessa pidempi, jotta konkreettiselle opastamiselle jäisi enemmän aikaa. Ihminen oppiikin usein parhaiten käytännön esimerkkien avulla ja itse kokeilemalla. Lisäksi toivottiin, että olisi erikseen käyty läpi asioita pienten lapsiryhmätilanteisiin monikulttuuristen lasten lisäksi. Ikä vaikuttaa paljon päiväkodin arkeen ja siellä toimimiseen, joten eri ikäryhmien huomioiminen olisikin varmasti hyvä.

Miniverson käyttöönotossa saatiin hyvin erilaisia tuloksia. Keskimääräisesti Miniversoa on otettu jonkun verran käyttöön, eivätkä tulokset menneet kumpaankaan ääripäähän. Uskon tämän johtuvan siitä, että joissakin ryhmissä Miniversoa käytetään säännöllisesti ja osassa ryhmistä sitä ei käytetä juuri lainkaan. Suurin osa vastaajista on kiinnostunut ja motivoitunut käyttämään Miniversoa, mutta sen käytössä koettiin jonkin verran haasteita.

Kun sovittelu ei ole vapaaehtoista, joudutaan pohtimaan, miten toimintaan, jos osallistuminen on muodollista tai jos osapuolia ei osallistu sovitteluun lainkaan. (Ervasti & Nylund 2014, 135.) Sovittelu on vapaaehtoista määritelmällisesti, joten pakollinen sovittelu on sovittelun peruseriaatteiden kanssa ristiriidassa. Pakollinen sovittelu (mandatory meditation) onkin ol-

lut hyvin kiistelty aihe. (Ervasti & Nylund 2014, 135.) Yksi Miniverson ongelmista työntekijöiden mukaan onkin se, että kaikki lapset eivät suostu sovitteluun. Lapset voivat vierastaa uutta menetelmää eivätkä ymmärrä sen käyttöä. He kokevat mahdollisesti turvallisemmaksi ja helpommaksi ratkaisuksi kieltäytyä sovittelusta. Heidän mukaansa lapsia ei voi kuitenkaan pakottaa siihen. Ratkaisua tällaisiin tilanteisiin ei olla saatu ja se hankaloittaa Miniverson käyttöä.

Kun annetaan lapsille mahdollisuus ratkaista itse riitojaan, mahdollistetaan lapsen omaehtoinen oppiminen. Päivähoitoyksikössä kaikki lapset eivät ole vielä täysin sisäistäneet uutta menetelmää ja toimintatapaa, jossa heille annetaan enemmän mahdollisuuksia ja valtaa vaikuttaa asioiden kulkuun. Lasten hämmennys on siis kuitenkin täysin normaalia. Uskon, että Miniverson sisäistäminen voi viedä lapsilta aikaa ja he totuttelevat siihen pikku hiljaa kokeilemalla ja tekemällä havaintoja ympäristöstään sekä muista päiväkotikavereistaan. Lapset pääsevät heidän keskinäisessä jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa osallisiksi erilaisista tiedoista ja taidoista, jotka ovat heidän omissa vertaisyhteisöissään tärkeitä. (Koivula 2010, 27.)

On keskeistä ymmärtää lapsilähtöiseen oppimisen pedagogiikkaan pyrittäessä, että lapsen oppiminen on jatkuva prosessi, joka ilmenee jokapäiväisessä toiminnassa. (Hujala ym. 2007, 56.) Lapsi oppiikin parhaiten itseään kiinnostavia taitoja ja tietoja. Lapselle täytyy antaa mahdollisuus yrittää itse, erehtyä, antaa korjata virheitään ja antaa vastuuta omasta oppimisestaan. Aikuinen antaa ohjausta ja tukea lapsen tarpeiden mukaisesti. (Hujala ym. 2007, 56.)

Eroja päiväkotien välillä näkyi esimerkiksi konfliktien määrässä ja niiden helpottumisessa Miniverson myötä. Päiväkotien väliset eroavaisuudet vastauksissa eivät selity lapsiryhmien eroavaisuuksilla. Alle kolmevuotiaita lapsia on molemmissa päiväkodeissa yhtä paljon. Herukassa monikulttuuristen lasten määrä on 63 % ja Vaapukassa 56 %. Monikulttuuristen lasten määräsäkään ei siis ole suurta eroa. Erot eri päiväkotien työntekijöiden vastauksissa voisivat selittyä henkilökunnan sitoutumisen eroilla ja motivaatiolla, eli kaikki työntekijät eivät ole yhtä halukkaita käyttämään Miniversoa ja ottamaan uutta työmenetelmää osaksi arkeaan.

Työntekijöiden vastauksissa ilmeni myös näkemuseroja työntekijöiden välillä. Työryhmässä ei ollut yhteistä näkemystä uuden työmenetelmän käyttöönotosta, vaan osa käyttää ja osa ei ollenkaan. Työryhmän tulisi ratkaista keskinäiset näkemuserot työmenetelmän käyttöönotossa, sillä erilaiset toimintamallit eri aikuisilla hämmentävät myös lapsia ja vaikeuttavat sopeutumista ja ristiriitatilanteiden ratkomista. Erityisesti monikulttuuristen lasten kanssa tarvitaan selkeät, toistuvat toimintamallit, jotka lapset voivat oppia ja sisäistää oppimisen helpottamiseksi.



Työntekijöistä kaikki eivät usko tutkimustulosten perusteella Miniverson toimivuuteen eivätkä siis sitoudu sen käyttöön. Sovittelu ei voi tällöin toimia. Sovittelijan täytyy myös itse uskoa sovittelun mielekkyyteen ja mahdollisuuteen. (Ervasti & Nylund 2014, 258.) On varmasti totta, että uuden menetelmän käyttöönotto on haastavaa saada sovitettua kiireiseen arkeen päiväkodissa ja uusien työvälineiden ja menetelmien käyttöönotto vaatii aina työntekijältään vanhoja tuttuja tapoja enemmän. Sovittelijan työ vaatii monelta osin aivan uudenlaisen suhtautumistavan, toimintalogiikan ja ammatillisten taitojen hankkimista. Sovittelukokemuksen ja koulutuksen myötä sovittelija voi tulla hyväksi sovittelijaksi ja kehittää taitojaan. (Ervasti & Nylund 2014, 258.)

Suurimmiksi haasteiksi yksimielisesti muodostuivat Miniverson käyttö pienten lasten ja monikulttuuristen lasten kanssa. Vastauksissa Miniverson käyttöön liittyvät erot voisivat selittyä tällä. Isompien lasten ryhmissä Miniversoa käytetään enemmän, kuin pienten lasten ryhmissä. Lisäksi lapsiryhmien haasteellisuudessa voi olla eroja riippuen monikulttuuristen lasten määrästä ja siitä, kuinka suuria kielelliset haasteet ovat. En voi varmentaa vastauksista sitä, missä lapsiryhmässä vastaaja työskentelee, joten tuloksista ei voi kuitenkaan tehdä varmoja johtopäätöksiä.

Miniversoa käytettäessä monikulttuuriset lapset tuovat haasteita, sillä ilman yhteistä kieltä kommunikointi vaikeutuu. Sovittelutilanteessa lapsi ei osaa välttämättä kertoa sanallisesti mitä on tapahtunut esimerkiksi riidan aikana. Aikuisen ohjeita ja kysymyksiä on vaikea ymmärtää ja ratkaisun löytäminen hankaloituu. Ristiriitatilanteissa on huomioitava myös kulttuurierot ja esimerkiksi eri perheiden erilaiset normit. Elekieli ja kuvakortit helpottavat tilanteiden läpikäymistä ja Miniverson tuomia työvälineitä täytyykin hyödyntää paljon monikulttuuristen lasten kanssa. Sovitteluun täytyy myös varata enemmän aikaa ja oltava kärsivällinen tilanteita ratkottaessa. Myös pienten lasten kanssa aikaa tarvitaan enemmän.

Työntekijät kaipasivat Miniverso-koulutukseen lisää vinkkejä monikulttuuristen ja pienten lasten kanssa toimimiseen ja koulutuksen jalkauttamiseen niin, että se onnistuisi kaikkien lasten kanssa. Miniversoa voi muokata jokaiseen lapsiryhmään sopivaksi ja työyhteisössä voidaan yhdessä etsiä ja löytää oikeita keinoja sen käyttöön vaikkapa soveltamalla menetelmiä, kuten osa onkin tehnyt. Pienten lasten kanssa joitakin asioita täytyisi mahdollisesti yksinkertaistaa. Miniverson käyttö vaatii myös suunnittelua ajankäyttöön.

Miniverson käyttöönoton yhtenä ongelmana mainittiinkin myös ajankäyttö. Liikaa aikaa vievä menetelmä on heidän mukaansa hankalaa sovittaa arkeen. Etenkin pienten lasten ja monikulttuuristen lasten kanssa aikaa vievä tapa voi turhauttaa sekä lapsia että aikuisia, kun haas-

teita on jo kommunikaatiossa ja ymmärryksessä. Erään vastaajan mukaan tarvittaisiin yksi ylimääräinen aikuinen ryhmään, jotta olisi aikaa selvittää aina kaikki ristiriitatilanteet sovittelun avulla.

Resurssien puute ja hitaus mainittiin myös Salosen (2016) tutkimuksessa. Salosen opinnäytetyön mukaan tutkimuspäiväkodin työntekijät kokivat menetelmän käytön hitaaksi ja liikaa aikaa vieväksi, sillä kiireisissä tilanteissa ei aina ehdi sovitteluun. Opinnäytetyöstä selvisi myös, että pienten lasten ryhmässä konflikteja ilmenee jatkuvasti, joten aika ei riitä aina sovitteluun.

Salosen opinnäytetyön perusteella vaikuttaa siis siltä, että pienten lasten kanssa menetelmän käytössä on hankaluuksia. Samanlaisia tuloksia saatiin myös Herukka-Vaapukka-päivähoitoyksikön työntekijöiltä. Olikin mielenkiintoista lukea samankaltaisia tuloksia Salosen tutkimuksesta, joka on tehty Tamperelaisessa päiväkodissa. Näin tutkimustulokset antavat laajempaa näyttöä Miniverson toimivuudessa ja eri kaupunkien päiväkodeista löydettiin yhteneväisyyksiä Miniverson käytössä.

Miniverso täytyisi sovittaa päiväkodin arkeen ja järjestää toiminnalle omaa aikaa riittävästi ja näihin asioihin työntekijät vaikuttavat tutkimuksen perusteella kaipaavan tukea. Resurssit tuntuvat menetelmän käyttöön riittämättömiltä ja päiväkodissa täytyisi etsiä mahdollisia ratkaisuja ongelmaan.

## 8 Pohdinta

Olen tyytyväinen opinnäytetyöni aiheen valintaan, sillä en löytänyt aiheesta paljon aikaisempaa tietoa tai lukuisia aiemmin tehtyjä opinnäytetöitä. Koin, että tutkimuksestani on hyötyä Miniversosta informaatiota etsivälle, koulutuksen kehittäjille kuin eri päiväkodeillekin. Tutkimusmenetelmä osoittautui hyväksi valinnaksi ja sopi hyvin tutkimusjoukkoni koolle. Tiesin, että parhaiten tutkimusmateriaalia saan avoimista kysymyksistä, mutta en halunnut tehdä kyselylomakettani pelkästään niistä, jotta lomake olisi kuitenkin sujuva ja helppo täyttää.

Väittämät tarjosivat hyvin tietoa työntekijöiden näkemyksistä ja avoimet kysymykset täydensivät sitä. Sain päiväkodilta positiivista palautetta lomakkeen helposta täytettävyydestä ja selkeydestä. Johtajan mielestä juuri päiväkodinkin kannalta kaikki olennainen, mitä he haluavat tietää Miniverson myötä tulleiden uusien toimintatapojen kehittämiseksi löytyy lomakkeista.

Oli harmi, että avoimet kysymykset jättivät muutamia tyhjiä kohtia lomakkeisiin, mutta olin toisaalta osannut varautua jo siihen, etteivät kaikki jaksa tai viitsi jokaiseen avoimeen kysymykseen vastata. Onneksi tutkimusjoukko oli sen verran suuri, ettei tapahtunut katoa vastauksissa, jolloin tutkimukseni toteutuminen olisi vaarantunut. Sain mielestäni kokonaisuutena kattavasti tietoa ja pystyin analysoimaan niitä helposti, sekä saamaan tutkimuskysymykseeni vastauksia.

Loin kyselylomakkeeni tutkimuskysymysteni pohjalta ja sainkin mielestäni tutkimuskysymykseeni vastaukset opinnäytetyössäni Uusien työmenetelmien käyttöönottoon liittyi ristiriitaisia mielipiteitä, vaikka keskimääräisesti työntekijät olivat ainakin motivoituneita käyttämään menetelmää ja pitivät koulutuksesta ainakin jonkin verran. Osassa ryhmissä Miniverso on otettu käyttöön ja osassa ei juurikaan ja tähän liittyviä eroavaisuuksia olisikin mielenkiintoista tutkia vielä lisää. Miniverso nähdään kuitenkin hyödyllisenä ja toimivana osassa lapsiryhmistä ja kahden päiväkodin välilläkin näkyi tulosten perusteella ero siinä, kuinka paljon Miniversoa käytetään.

Miniverson haasteita löydettiin tutkimuksen avulla ja toivon, että niitä voidaan alkaa esimerkiksi työryhmissä pohtia ja löytää niihin ratkaisuja. Tutkimustulokset yllättivät ainakin itseni, sillä olin kuvitellut Miniverson tuovan helpotusta monikulttuuristen lasten kanssa työskentelyyn, vaikka todellisuudessa siinä oli ilmennyt paljon haasteita eivätkä konfliktitilanteet olleet helpottaneet niin paljon, kuin olin ajatellut. Tuloksiin vaikuttanee tässäkin lasten ikätaso, sillä isompien kanssa menetelmän oppiminen ja näin ollen konfliktien helpottuminen on helpompaa kuin pienempien lasten ryhmissä.

Näen itse opinnäytetyöni jälkeen, että Miniversoa voitaisiin vielä kehittää sopivammaksi kaikkien lapsiryhmien kanssa toimimiseen ja koulutusaika voisi olla pidempikin kuin vain puoli päivää tai toinen osa koulutuksesta voitaisiin järjestää myöhemmin. Tulosten perusteella työntekijät kaipaisivat ainakin jotain lisätukea koulutuksen jalkauttamiseksi ja kenties opinnäytetyössäni ilmeneviä asioita kannattaakin pohtia koko päivähoitoyksikön kesken ja miettiä mahdollisuutta esimerkiksi vertaistukeen ja kokemusten ja vinkkien jakamiseen. Osa työntekijöistä vaikuttaakin kaipaavan sitä.

Toivon, että opinnäytetyöni avulla ongelmakohtia on helpompi havaita ja kiinnittää niihin tulevaisuudessa huomiota niin koulutuksessa, kuin menetelmän jalkauttamisessakin ja, että tutkimukseni avulla Miniversosta on myös helpompaa löytää uutta tietoa. Kuten mainitsin opinnäytetyöni alussa, aikaisempia opinnäytetöitä aiheeseen liittyen ei ole kovin montaa, joten kenties tästä on hyötyä myös muille tutkimuksen tekijöille tulevaisuudessa.

Löysin myös oman opinnäytetyöni edetessä jo sopivia aiheita jatkotutkimukselle. Aiheeseeni liittyvää tutkimusta olisi ollut mahdollisuus laajentaa ja tutkia sen aikana esiin tulleita asioita, mutta aika ja resurssit eivät riittäneet laajempaan tutkimukseen. Pidemmällä aikavälillä olisi ollut mielenkiintoista tutkia Miniverson kehittämistä sopivammaksi myös monikulttuurisille ja pienemmille lapsille ja tehdä esimerkiksi yhteistyötä Miniverso-kouluttajien kanssa.

Olisi kiinnostavaa tutkia myös Miniverso-koulutukseen liittyvän MiniRESTO- jatkokoulutuksen hyödyllisyyttä ja vaikutuksia sekä selvittää, muuttavatko ne tämänhetkisiä ongelmakohtia Miniverson käytettävyydessä. Miniverso tulee kuitenkin varmasti olemaan tulevaisuudessa yhä näkyvämpi osa varhaiskasvatusta ja se tarjoaakin paljon mahdollisuuksia varhaiskasvatuksen ja päiväkotien kehitykselle.

## Lähteet

### Painetut lähteet

Alila, K & Parrila, S. 2011. Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa. Oulu. Uniprint Oulu.

Ervasti, K & Nylund, A. 2014. Konfliktinratkaisu ja sovittelu. Porvoo. Edita Publishing Oy.

Hujala, E., Puroila, A., Parrila, S., Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvin-kää. T-Print.

Järvinen, M., Laine, A., Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna. Kariston Kirjapaino Oy.

Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa. Helsinki. Gaudeamus Oy.

Karila, K & Nummenmaa, A. 2001. Matkalla moniammatillisuuteen. Juva. WS Bookwell Oy.

Keltinkangas, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki. WSOY.

Koivula, M. 2010. Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. Jyväskylä. Jyväskylä University Printing House.

Kokljuschkin, M. 2001. Unelmien päiväkotit. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Mäkitalo, A., Nevanen, S., Ojala, M., Tast, S., Venninen, T & Vilpas, B. 2011. Löytöretkellä osallisuuteen. Yliopistopaino.

Reunamo, J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Helsinki. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Reunamo, J. 2014. Varhaiskasvatuksen kehittäminen - kehitystehtäviä ja ratkaisumalleja. Juva. PS-kustannus.

### Sähköiset lähteet

Finlex. 2016. Varhaiskasvatuslaki. Viitattu 3.3.2017

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Heikkilä, T. 2014. Tutkimuksen luotettavuuden arviointi. Viitattu 3.10.2016

<http://www.tilastollinentutkimus.fi/7.RAPORTOINTI/TutkimuksenLuotettavuus.pdf>

Kronqvist, E. 2004. Mitä lapsiryhmässä tapahtuu? Pienten lasten yhteistoiminta, sen rakentuminen ja kehittyminen spontaaneissa leikki-tilanteissa. Oulu: Kasvatustieteiden tiedekunta, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Oulun yliopisto. Viitattu 9.3.2017

<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9514273915.pdf>

Lantta, K. 2011. Toimiiko vertaissovittelu konfliktien sopimisessa= Oppilaiden näkökulma. Viitattu 16.9.2016

[https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37406/muokattu\\_oppari%20Lantta.pdf?sequence=1](https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37406/muokattu_oppari%20Lantta.pdf?sequence=1)

Laukkanen, E. 2015. Lasten osallisuuden lisääminen varhaiskasvatuksessa pienryhmätoiminnan kautta. Viitattu 16.9.2016.

[https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87160/Laukkanen\\_Erja.pdf?sequence=1](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87160/Laukkanen_Erja.pdf?sequence=1)

Pernaa, M. 2014. Monikulttuurisuus on arkea varhaiskasvatuksessa. Tesso. Viitattu 2.10.2016.

<http://tesso.fi/artikkeli/monikulttuurisuus-arkea-varhaiskasvatuksessa>

Salonen, K. 2016. Sovittelulla ratkaisut ristiriitoihin - Miniverso päiväkodin arjessa. Viitattu 3.10.2016.

[http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/112462/Salonen\\_Katariina.pdf?sequence=2](http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/112462/Salonen_Katariina.pdf?sequence=2)

Santala, E. & Tranberg J. 2010. Maahanmuuttajuuden haasteet Porin kunnallisessa päivähoitossa - päiväkotien henkilöstön kokemuksia. Viitattu 3.10.2016.

[https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/26076/santala\\_emma\\_tranberg\\_jenni.pdf?sequence=1](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/26076/santala_emma_tranberg_jenni.pdf?sequence=1)

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2007. Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Viitattu 3.10.2016.

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74374/Selv200762.pdf?sequence=1>

Suomen perustuslaki, 2011. Viitattu 21.03.2017.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Verso - vertaissovittelu. 2016. Verso. Viitattu 31.08.2016.

<http://www.ssf-ffm.com/vertaissovittelu/>

YK:n yleissopimus LAPSEN OIKEUKSISTA. Viitattu 21.03.2017.

[https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS\\_A5fi.pdf](https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf)

Liite 1: Kyselylomake Miniverso

Julia Tikkanen

s-posti: [julia.tikkanenn@gmail.com](mailto:julia.tikkanenn@gmail.com)

Miniverso - uuden työmenetelmän käyttöönotto Herukka-Vaapukka-päivähoitoyksikössä

**Kyselylomake päivähoitoyksikön työntekijöille osana opinnäytetyötäni. Kysely on luottamuksellinen ja vastaukset käsitellään anonyymisti. Jos sinulla on kysyttävää, minulle voi laittaa sähköpostia yllä olevaan osoitteeseen. Kiitos ajastasi!**

Koulutus/tutkinto

---

Päiväkoti     Herukka     Vaapukka

Tehtävä päiväkodissa

a) Lastenhoitaja

b) Lastentarhanopettaja

c) Joku muu, mikä? \_\_\_\_\_

Onko työpaikallasi konfliktitilanteita lasten kanssa

a) Useita kertoja päivässä

b) Noin kerran päivässä

c) Muutaman kerran viikossa

d) Muutaman kerran kuussa

Miten olet ratkaissut konfliktitilanteita ennen Miniverso-koulutusta?

---



---



---

1. Miniverso-koulutus                      1=en lainkaan                      5=paljon/erittäin tyytyväinen

Kuinka tyytyväinen olit

Miniverso-koulutukseen?

1

2

3

4

5



Mitkä asiat vaikuttivat tyytyväisyyteesi?

---



---

Opitko koulutuksessa uusia taitoja/työkaluja  
ristiriitatilanteiden ratkaisuun?

1      2      3      4      5

Millaisia työkaluja?

---



---

Kaipaisin Miniversoon liittyen lisäkoulutusta

1      2      3      4      5

Millaista lisäkoulutusta kaipaisit?

---



---

Mitä hyvää koulutuksessa oli?

---



---

Mitä olisit kaivannut lisää?

---



---

**2. Koulutuksen jalkautuminen  
päiväkodin arkeen**

**1= ei ikinä/ei lainkaan**

**5= aina/  
erittäin hyvin**

Oletko motivoitunut käyttämään  
Miniverson oppeja työssäsi?

1      2      3      4      5

Onko Miniverso jalkautunut ryhmäsi  
arkeen?

1      2      3      4      5

Miten koulutus on jalkautunut arkeen tai jos ei ole jalkautunut, mikä sen on estänyt?

---



---



---

Tarvitsisin tukea koulutuksen jalkautumiseksi

a) Omalta tiimiltä

b) Muilta tiimeiltä

c) Esimieheltä

d) Joltain muulta, keneltä? \_\_\_\_\_

e) En tarvitse tukea

Kuinka hyvin lapset ovat omaksuneet sovittelun

ristiriitojen selvittämiseen?

1

2

3

4

5

Kerro esimerkkejä:

---



---

Kuinka paljon konfliktitilanteet ovat helpottaneet

Miniverso-koulutuksen myötä?

1

2

3

4

5

Kerro esimerkkejä:

---



---

Millaisia haasteita olet kohdannut Miniverson käytössä?

---



---

Kuinka helppoa Miniverso-koulutuksen sovittelumenetelmää on käyttää

monikulttuuristen lasten kanssa?

1

2

3

4

5

Millaisia ristiriitatilanteet ovat olleet monikulttuuristen lasten kanssa koulutuksen jälkeen?

---



---

Millaisia ideoita sinulla on ristiriitatilanteiden selvittämiseen monikulttuuristen lasten kanssa?

---



---